

AIARALDEA *hemen*

Aiaraldea Ekintzen Faktoriarena

Jairik gabeko uda?

erreportajea

Udako jaiak, zintzilik

Bertan behera geratu dira Laudio, Amurrio eta Aretako jaiak, eta eskualdeko gainontzeko herri gehienek ere bide bera jarraituko dutela dirudi. Hala ere, udalek adierazi dute ekintza programa alternatiboak antolatuko dituztela, “formatu txikiagokoak” izango diren arren.

Testua **Julen Solaun Martinez**

Kolokan daude udan eskualdean egiten diren jai guztiak. Amurrio eta Laudioko jaiak bertan behera geratu dira dagoeneko, bi herrietako udalek ohar bateratu batean adierazi dutenez. Osasun agintariek eta Eudelek emandako gomendioak jarraituta, biztanleentzako behar adina segurtasun bermatzea ezinezkoa dela ikusi dute eta jaiak aurtengo egutegitik kentzea erabaki dute.

Programa alternatiboa

Dena den, COVID-19ak sortutako testuingurura egokitzen den kultura eta aisialdi programa alternatiboa lantzen ari dira jada bi instituzioetatik, Josune Irabien eta Ander Añibarro alkateek ja-

kinarazi dutenez. Ekintza horiek, halaber, formatu txikiagoak izango dira kutsatzeak sortzeko aukerak murrizteko: “Kale-animazioa, antzerkia, musika eta abar, betiere edukiera mugatzeko neurriak hartuta, eserita, sarbideak kontrolatuta eta pilaketak saihestuz”.

Jaiak urtero antolatzen laguntzen duten elkarte eta pertsonen ere aipamena egin nahi izan die Añibarro, udalaren eta haien arteko kolaborazioa azpimarratuta: “Gure jaiak batzarraren, koardilen, partekatzearen eta auzo-koen lankidetzaren sinonimoak dira, baina gaur egun, zoritxarrez, pentsaezina da beti bezala bizi ahal izatea. Jende-pilaketak sor ditzaketen edo beharrezko segurtasun eta higiene neurriak mantenduz indituzten ekintzak ekidin behar ditugu”.

Dirua, laguntzetara

Noski, ospakizunak bertan behera geratu izanak bi udalentzako aurrezte ekonomikoa eragingo du, eta lehentasunezkoak diren beste behar batzuetan inbertituko dute diru hori, zehaztu dutenez: “Besteak beste, gizarte-zerbitzuetara edo merkataritzako eta ostalaritzako laguntza-poltzetara bideratuko da dirua”.

Irabienek helburu ekonomiko nagusia herriko ekonomia berindartzea izango dela erantsi du: “Jaiak, garrantzi sozial handiko garaia izateaz gain, motor ekonomiko bat dira; horregatik ospakizunak garatzeko finkatutako aurrekontua tokiko ekonomia suspertzeko erabilikoa da”. Horren harira, Amurrioko alkateak “berrasmatzen” saiatuko direla esan du, eta San Prudentzio-ko danborrada jarri du eredutzat,

COVID-19ak sortutako ondorioei aurre egitera bideratu nahi dute jaietako dirua Laudio eta Amurrioko udalek

zeinetan herritarren danborrada ospatzeko aukera izan zuten, bal-koietatik.

Gainontzeko herrietan zer?

Aretako Jai Batzordeak sare sozialean bidez iragarri du festak ez dituztela egingo. Aiaran, aldiz, uda sasoian ospatzen dira herri txikietako jai gehienak. Gentza Alamillo alkateak ohartarazi duenez, neurriak ezagutzean zehaztuko dute planteamendua, “hala ere, udalak ez ditu jarduerak antolatzen, herrietako administrazioena da eskumena”.

Artziniegako jaiak dagokionez, bertako udalak adierazi du jaiak ez direla ohikoan bezala egingo, baina zeozer egingo dutela ziurtatu dute. Arakaldon, aldiz, argi dute ezingo dituztela ohiko jaiak egin, baina oraindik ez dute guztiz zehaztu zer egingo duten ho-

rrren orde. Urduña, Arrankudiaga-Zollo, Okondo eta Orozko-ko udalek, aldiz, ez dute erabaki finkorik hartu momentuz.

Segurtasun gomendioak

Aipatu bezala, Eudeletik hainbat neurri finkatu dituzte aurten herritarren arteko segurtasuna bermatzeko helburuarekin. Honakoak izan dira populazioari eta antolatzaileei igorritako gomendio batzuk: "Ekintzetako edukiera murriztea, distantzia soziala

mantentzea, sarbideak kontrolatzea eta datozen hilabeteetan ekitaldi ez-jendetsuak egitea". Era berean, Osasun Publikoak aire zabaleko jarduerak eta hiriko ekitaldi jendetsuak egiteko espazio publikoko aukerak mugatu ditu. Eskualdean, esaterako, antzeko neurriak hartu behar izan zituzten maiatzaren hasieran Urduñako Otxomaio jaietan, alar- ma egoera dela eta haien etxeetatik jarraitu behar izan baitzituzten jaiak herritarrek.

LAUDIO

Jaiak bertan behera geratuko dira, baina udalak hainbat ekintza antolatzeko asmoa du udan.

AMURRIO

Jaiak bertan behera utzi dituzte, baina programa alternatiboa osatu nahi du udalak.

ARAKALDO

Ezingo dituzte jaiak ohiko formatuan egin, baina ez dakite bestelako ekintzarik egingo duten.

ARRANKUDIAGA ETA ZOLLO

Udalak oraindik ez du erabaki zehatzik hartu. Jaiak formatu txikian ospatzea baloratzen ari dira. Zolloren kasuan, aldiz, ez dute ebatzi.

OKONDO

Okondoko Udalak ez du oraindik ebatzi San Roman eta San Bartolome jaiak ospatuko dituen.

ARTZINIEGA

Artziniegako Udalak adierazi du jaiak ez direla ohikoan bezala egingo, baina zezer egingo dutela ziurtatu dute.

AIARA

Alkateak adierazi du neurriak ezagutzerakoan osatuko dutela planteamendua, baina nabarmendu du administrazio batzarrak direla herrietako jaiak antolatzen dituztenak.

OROZKO ETA URDUÑA

Udalek ez dute erabakirik hartu momentuz

Aurten ez dira horrelako irudiak errepikatuko eskualdean. AiaraAldea.eus

Abascal, Aranoa, Arregui, Autoescuela Amurrio, Azules, Basualdo, D-Nieves, Eguituz, Electrohob, Electr. Izaskun, Gancedo, Jolan, Hit, Kapritx, Karisma, Katibel, Koba Ciclyng, Lambarri, Madis, Bai Bada, Garoa, Sanz, Lilura, Lotería Amurrio, Luyando Ópticos, Modapiel, Pausotik, Telmer, La Rana Turquesa, If, Ines Kintana, Koolore, A+A, Spiral, Susana Estética, Kirtana, Alanbike, Batzoki Berria, El Refor, Guk, Kili Berria, Salón de Juegos, Taberna Frontón, Txotis

erreportajea

Guardian, deslokalizazio prozesuan

Ibilgailuen beirak ekoizten dituen instalazioen salmenta gauzatu du Guardian taldeak Laudio. Sindikatuek salatu dute azken 10 urteetan enpresak ez duela enpleguaren aldeko apusturik egin eskualdean, guztiz kontrakoa baizik. Gauzak hala, orain bi enpresa ezberdinetan egon arren, elkarrekin borrokatuko dutela iragarri dute beharginen ordezkariak.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Guardian taldeak bukatutzat eman du Auto atalaren salmenta Parter Capital funtsari. Xehetasun ekonomikorik eman ez duten arren, Laudioko atala ez ezik, Valentzian eta Alemanian ere saldu dituzte azpiegiturak.

Horren ondorioz, Laudioko Guardian lantegia zati-tu da. 209 behargin geratuko dira bertan eta beste 225 Auto Glass konpainian egongo dira; hemendik aurrera horrela deituko baitute, printzipioz, lehen Guardian Auto zena.

Azken eragiketa horrek ezinegon sortu du alde bateko zein besteko beharginen ar-

tean. Izan ere, Parter Capital arriskuko kapital funts suitzarrak da. Lantegiko sindikatuek adierazi dute bere helburua dela inbertsioak ahalik eta lasterren errentabilizatzea eta, ondorioz, enpresa laster berriro saltzea. “Jakín izan genuenean Guardian Auto salduko zutela, Parter Capitalek estatu espainiarrean erositako eta berehala saldutako bi enpresekin jarri ginen harremanetan. Langile batzordeko presidentek azaldu ziguten Parter Capitalek ez zuela agindutakoa bete. Hau da, ez zuen inbertsiorik egin fabriketako instalazioetan, eta ahalik eta lasterren saldu zituen bere akzioak”.

Berez, Parter Capitalek iaz

erosi zituen aluminioa ekoizten duten bi lantegi Espainiako Estatuan, Avilesen eta A Coruña, baina apirilean bertan saldu zituen bietan zituen akzioen %75. Laudioko beharginen ordezkariak azaldu dute bertako sindikatuek kontatu dietela komunikazioa ere oso zaila egin zitzaizela zuzendaritzarekin eta egunerokoan sortutako arazoak konpontzeko arazoak zituztela.

Gauzak horrela, enpresa batzordeak ziurtatu du ez dutela inolako konfiantzarik erosleengan eta espero dutela berriro saltzen denean, industria talde baten esku geratzea gutxienez.

Etorkizuna da ardura gehien

Azken salmentaren ostean, Guardian 209 langilerekin geratu da Laudio, duela 10 urte baino 600 gutxiago

sortzen duena lantegian, epe motzean Guardian enpresako lan hitzarmenaren menpe baitaude, 2022ra arte.

Guardianen ere, ezinegon
Zalantza berak dituzte sindikatuek Guardian taldean. Zuzendaritzak ofizialki inoiz esan ez bazuen ere, Guardianek ez zuen inolako apusturik egiten autoentzako beiraren produzioaren alde: “Horri lotutako lantegi guztiak saldu dituzte, Luxemburgokoa barne”, argitu dute. Dena den, errespetu falta iruditu zaie langileei salmentaren berri ez ematea: “Prentsa oharra plazaratu zutenean heldu zitzaigun informazioa”.

Salmentaren ondorioz, Guar-

erreportajea

dianek beira laua ekoizteko azpiegiturak izango ditu soilik Laudion, hau da, Float atalekoak.

Horri gehitu behar zaio taldeak ez duela inbertsiorik egin azken urteotan herrian, eta behargin kopurua izugarri murriztu dela. Sindikatuek salatu dute: "2010ean 850 langile zituen Guardianek Laudion. Orain bakarrik 209. Jendea erretiratzeko joan den neurrian ez da inor kontratatu, ekoizpen lerro asko Tuterara eraman dituzte eta, azkenik, Auto atala saldu dute. Enplegu ugari suntsitu dute".

Langile batzordeak deslokalizazio prozesua egin dela nabarmendu du: "Zenbait lerro errentagarriak ez zirela esaten zuten eta horietaz desegingo zirela argudiatzen zuten, baina Tuterara edo Europako beste herrialdeetara mugituta, badirudi berriro etekinak ematen dituztela".

Momentuz, langile batzordeak ez du uste fabrika arriskuan dagoenik, baina arazoak sor daitezke epe ertainean: "Laudion Float labearekin geratu dira soilik eta 6 edo 7 urte barru konponketak egin behar dizkiote funtzionatzen jarrai dezan. Espero dugu arazorik ez agertzea".

Ekintza bateratua

Orain bi enpresa badira ere, langile batzorde berean aritu izan diren sindikatuko kideek iragarri dute euren asmoa dela elkarrekin borrokatzea: "Guardian eta Auto Glass enpresa bera izan dira orain arte, eta gure arteko harremana ezingo da izan beste enpresekin daukagun bera. Salmentarekin zenbait familia ere zatitu dira lan esparruan. Behargin bat faktoria batean egongo da eta bere anaia, aldiz, alboko lantegian. Adi egongo gara gertatzen denari aurre egiteko".

JANIRE ORNES URIONDO

ELA SINDIKATUKO KIDEA

COVID-19aren ondorioak ekonomian

COVID-19ak eragindako mundu mailako krisia historian sekula ezagutu gabeko astindua izan da. Ekonomia eta sistema kapitalista aurretik ere krisian zeuden. Koronabirusa detonagailua izan da, baina ez krisiaren zergatia.

Naomi Kleinek "La doctrina del shock" liburuan azaltzen zuenez, botere ekonomikoak baliatu egin izan ditu era desberdinetako shockak -hondamendi naturalak, gerrak, krisiak edo estatu-kolpeak- jendeak gustuko ez dituen erreformak aplikatzeko. Koronabirusaren krisia da Kleinek aipatutako egoera horietako bat.

Pandemiak psikologia sozialean kaosa eta zalantza eragin ditu; piztu den beldurra medio, shock egoeretan gertatu ohi den bezala, biztanleek itsu-itsuan jarraitzen diote arerio komun horren kontrako borroka gidatzen duenari. Kontziente izan behar dugu koronabirusa gorabehera baditugula sakrifikatu ezineko eskubide eta askatasun demokratiko, banako eta kolektiboak, eta hauen alde borrokatu beharko dugula.

Horregatik, jendeak prest egon behar du egungo egoerak eragindako shock honen ondorioz errepika ez dadin 2008ko krisian gertatu zena: Troikak ezarri zuen austeritatea, hamarraldi batez langile klasea zigortu zuena, eta pribatizazioak eta murrizketak arlo publikoan, esaterako osasun publiko sisteman. Ekonomia gaixorik zegoen koronabirusa hedatzen hasi orduko. Haatik, pandemiak eragin duen shockak munduko ekonomia ataka larrian jarri du. Potentzia nagusiak jota daude eta osasun emergentzia honen ondorio guztiak oraindik ez ditugu ikusi.

Egoera honek eragin zuzena du ekonomia produktiboan. Domino efektua orokorra izan da; langile klasea, zeina kontsumitzailea ere baden, etxean geratu behar izan da; enpresek jarduera murriztu edo eten egin behar izan dute, eta kaleratze kopurua edo ERTEen eraginak izugarri hazi dira.

Gure eskualdea ere, ez da egoera horretatik kanpo geratu eta pandemia honen ondorioak pairatzen ari da. Lantoki gehienak itxita daude eta langile gehienak etxetik lan egiten edo ERTE egoeran daude. Honek ekarriko dituen ondorioak ezezagunak badira ere, ELA-k argi daukana da borrokatze-ko garaian gaudela, gure bizi baldintzak eta lan baldintza duinak defendatzeko eta horien zapalkuntzak ekiditeko.

IELTXU ORUETA DOMINGUEZ

LAB SINDIKATUKO KIDEA

Non dago birusa?

Azken asteetan birusa leku ugarian ikusi edo imajinatu dugu gure inguruan: portaleko heldulekuan, igogailuaren sakagailuan, auzokidearen eztulean, kaleko barandan... eta honek orain arte inoiz hartu gabeko neurriak eta erabakiak hartzera eraman gaitu, gure, gure ingurukoen eta gizartearen osasunarentzat egokiagoak omen zirelako.

Errealitate hau jada gutxinaka ahazten goazela dirudi, kaleak hartzen hasi gara berriro ere eta birusa desagertzen doala dirudi, baina birusa oraindik hor dagoela argi izan behar dugu, eta ez naiz bakarrik koronabirusaz ari.

Koronabirusak sortutako osasun krisiak agerian utzi ditu sistema honen arrakala, bidegabekeria, miseria, gabezia... ugari, guztiok ikusi dugun moduan. Hainbat lekutatik honi buruz kontu anitz ere entzun egin ditugu, ez geundela nahiko prestatuta, inork ezin zuela hau iragarri, akats asko egin direla, planifikazio barik ibili dela... eta horietako batzuk, egia izan daitezke.

Baina honek, atzean daukana ez da akats hau edo beste hori egin dela, eta horrek eraman gaituela krisira edo krisia areagotuko duela, muinean honen atzean sistema bera krisian dagoela onartzea da. Herriko horma batek dioen moduan "Kapitalismoa da birusa".

"KapBirus" honen aurrean aritzeko koronabirusarekin egin antzera egiten hasi beharko ginateke, eta hau detektatzen dugun lekuak ekidinez eta neurriak hartuz: banku espekulatzaileak, oligopolio energetikoa, online bidezko erosketak enpresa multinazionalak, enpresa-buru langile esplotatzaileak, porlanezko megaproiektu zentzugabeak...

Bestalde, koronabirus eta osasun krisi honi aurre egiteko, osasungintza sektoreaz gain, argi ikusi dugu zein funtsezkoak izan diren eta diren orain arte gutxietsiak izan diren hainbat eremu eta langile, horien adibide argia dira zaintza lanetan diharduten guztiak.

"KapBirus" honi aurre egiteko ere, gure inguruan beharrezkoak diren langile eta eremuak balioan jarri eta indartu beharko genituzke: erresidentziako langileak, herriko base-rritarrak, auzoko dendak, energia kooperatibak, zaintza sareak, langile mugimendua...

Ea hemendik aurrera birusa hobeto identifikatzen asmatzen dugun eta beste sistema osasuntsuago bat eraikitzen hasten garen!

Dionisio Aldama, 20
(Geltokiaren aurrean) AMURRIO
Tel. 945 89 08 41

Asteartetik ostiralera: 9:30-19:00(ez dugu eguerdian ixten) Larunbatak: 9:00-14:00

ILEAPAINDEGI MISTOA · EDERTASUNA · PERFUMERIA · OSAGARRIAK

DESKONTU BEREZIAK
FAMILIA UGARIENTZAKO
ETA
HIRUKIDETZAKOENTZAT

Edertasuna   Sauna   Solariuma

Ushuaia Peluquería & Estética/Perfumería

Mediku zentroa RPS: 314/18
Karmen Kalea 13, behe
LAUDIO (Araba)
946 72 31 00

75 urte zurekin

PADI PROGRAMA

INPLANTEAK

3D ERRADIOGRAFIK

erreportajea

Langabeziak gora egin du herri guztietan

Koronabirusaren krisiaren ondorioz, gora egin du langabeziak Hego Euskal Herrian, Gaindegia bildutako datuen arabera. Aiaraldea ez da salbuespena izan: eskualdeko herri guztietan igo da langabe kopurua azken hilabeteetan. Horrez gain, enpresa askotan ezarri dituzte Enplegua Erregulatzeko Aldi Baterako Espedienteak.

Testua **Txabi Alvarado Bañares**

COVID-19 pandemiak eragin zuzena izan du eskualdeko egoera ekonomikoan. Gaindegia bildutako datuen arabera, langabeziak gora egin du Euskal Herriko ia herri guztietan, azken bost urteetako joera positiboa apurtuta. Martxoan eman zen aldaketa: aurreko hilabeteetan baino 14.364 langabe gehiago erregistratu ziren Hego Euskal Herrian. Apirilean, aldiz, 13.507 gehiago batu ziren.

Gizarte segurantzako afiliazioan ere nabaritu da koronabirusaren eragina. Espainiako Gobernuaren arabera, Gizar-

te Segurantzak 34.000 kotizatzaile galdu zituen martxoko azken bi asteetan.

Aiaraldekoko datuak

Aiaraldea ez da salbuespena izan. Urtarriletik otsailera bitarteko datuetan joera positiboaren zantzuak mantentzen ziren oraindik, baina martxotik aurrera eskualdeko herri guztietan egin du gora langabeziak. Amurriok 719 langabe zituen urtarrilean, 699 otsailean, 778 martxoan eta 830 apirilean. Laudion, aldiz, 1.143 langabe zeuden urteko lehen hilabeteetan, 1.156 bigarrenetan, 1.229 hirugarrenetan eta 1.343 laugarrenetan.

Artziniegan ere gora egin

du langabe kopuruak. Urtarrilean 97 ziren; apirilean, aldiz, 108 kontabilizatu ziren. Aiaran 119 langabe zeuden urte hasieran, baina apirilean 132 ziren. Okondon 63tik 78ra pasa da kopurua, Arrankudiaga-Zollon 36tik 47ra, Urduñan 123tik 135ra.

Arakaldo eta Orozkoko aldatketak izan dira leunenak: bi herrietan langabe kopuru berdinak kontabilizatu ziren urtarril zein apirilean (11 eta 53, hurrenez hurren). Hala ere, kontuan hartu behar da otsailean Orozkoko langabe kopurua 47ra jaitsi zela eta Arakaldon 9 kontabilizatu zirela hilabete berean.

Emakume gehiago

Datuei erreparatuta, beste

2.737 langabe erregistratu ziren apirilean eskualdean, eta horien %56 emakumeak ziren

ondorio esanguratsu bat ere ateratu daiteke: langabeziak emakumei gizonei baino gehiago eragin diela. Herri guztietan errepikatzen den fenomeno da, salbuespenik gabe: apirileko datuen arabera, Artziniegan 60 emakume eta 48 gizon daude langabezia. Aiaran 84 eta 48 dira (hurrenez hurren), Okondon 48 eta 30, Laudion 774 eta 569, Amurrión 454 eta 376, Urduñan 71 eta 64, Arrankudiaga-Zollon 29 eta 18, Orozkon 27 eta 26 eta Arakaldon 6 eta 5. Hau da, eskualdean dauden 2.737 langabeetatik 1.553 dira emakumeak, hau da, %56.

Enplegu espedienteak

Hala ere, zifra hauek ikus-

erreportajea

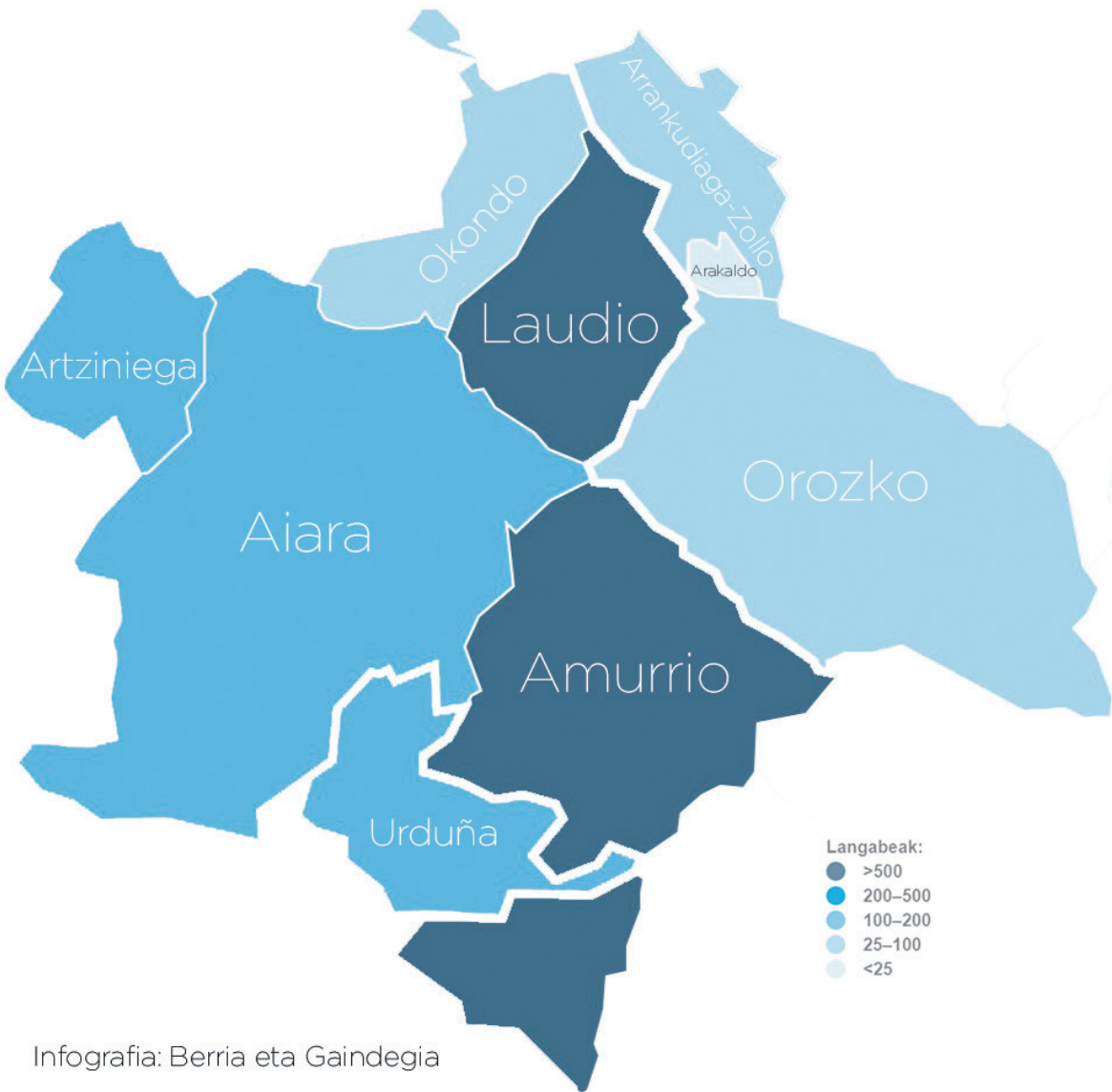
terako orduan kontuan hartu behar da enpresa askok Enplegua Erregulatzeko Aldi Bate-rako Espedienteak jarri dituz-tela abian. Eskualdeko lantegi nagusietan (Tubos Reunidos, Guardian edota Tubacexen, adibidez) jarri dituzte abian horrelako espedienteak. Gau-zak hala, jende askoren lan jar-duna murriztu da, baina langa-beziara pasa gabe.

Gainera, kontuan izan behar

Eskualdeko lantegi handi gehienetan ezarri dituzte enplegua erregulatzeko espedienteak

da Espainiako Gobernuak ko-ronabirusaren ondorioz jen-dea kaleratzeko debekua eza-rriz zuela. Ikusteke dago zer ger-tatuko den alarma egoera eta konfinamendua bertan behe-ra geratzen direnean.

Gauzak hala, datozen hila-beteetako datu eta bilakaerak berebizikoak izango dira orain-dik iristear dagoen krisi sozio-ekonomikoaren tamainaz ja-betzeko.

Infografia: Berria eta Gaindegia

JUANJO BASTERRA RESPALDIZA
KAZETARIA

Laugarren krisi handia
40 urtetan

"Zomorro" mikroskopiko batek hankaz gora jarri du mun-duan nagusi den sistema neoliberal, eta berriro jartzen gaitu krisi sanitario, ekonomiko eta sozial baten aurrean, planetan bizi diren gehienak dardarka jarri dituen krisia. Wuhanetik Milanera, Berlin, Londres, Paris, Laudio, Gasteiz, Madril, Buenos Aires, New York eta San Franciscotik igaroz, bere taupada mingotsak nabaritzen dira, ez bakarrik CO-VID-19ak eragiten dituen heriotza eta gaixoengatik, baita langabeziaren hazkundeagatik eta pobrezia-aren neurriga-beko handitzeagatik. Betikoek sufrituko dute, zalantzarik gabe. Prest egon behar dugu, berriz ere, kalea okupatzeko, aldarrikatzeko eta gure etorkizunaren alde borrokatzeko.

Apirilean langabezia % 15,5 igo zen Laudion eta % 16,3 Amurrian, urtarrilean baino lau puntu gehiago. Zoritxarrez, hori izango da joera. Hazkunde-garaian, Aiaraldeko kontra-tazioen %33 lanaldi partzialekoak izan ziren, eta kontratu mugagabeak ez ziren %4 izatera iritsi. Eta 825 pertsonak baino gehiagok Diru-sarrerak Bermatzeko Errenta (DSBE) jasotzen dute.

Hamarkadaz hamarkada, Aiaraldean zalantzaszko eta etorkizunik gabeko garaiak bizitzea egokitu zaigu. Joan den mendeko 80ko hamarkadan industria-birmoldaketa-ren hasierarekin izan zen, Aceros de Llodiori zuzenean era-gin ziona, eta ondoren itxi zirenei ere. 90eko hamarkadan krisi berri bat iritsi zen, aurrekoa oraindik konpondu gabe zegoenean. Iritsi ziren aldi baterako lana, soldata-eskala bikoitzak eta industria-jardueraren galera Aiaraldera. Esan ziguten hobe zela aldi baterako lana izatea, ez izatea baino, hazkundera egonkortu bezain laster enplegua berriro finka-tuko gurela hitz emanda. Gezurra.

Geroago enpresa teknologikoen ('puntocom') krisia iritsi zen mende aldaketarekin. Beraz, Aiaraldeko susperraldia ez da inoiz indartsu abiatu. Eta 2008an beste krisi ekonomiko handi bat iritsi zen. Asko ez dira bertatik atera oraindik eta dagoeneko hemen dugu osasun, ekonomia eta gizarte krisi berri hau. Aiaraldeko arazo nagusia da (birmoldaketa jasan zuten Euskal Herriko beste zonalde batzuetan bezala) go-bernuek, aldundiek eta udalek ezer gutxi egin dutela edo ez dutela ezer egin aurreko hamarkadetan aberastasun asko sortu zuen zonalde hau behingoz berpizteko.

NEURRIRA EGINDAKO PRODUKTUAK

MARKAKETA TEKNIKA EZBERDINEKIN: SUBLIMAZIOA, SERIGRAFIA, BORDATUA, BINILOA, INPRESIO DIGITALA, ...

Telleria 2, LAUDIO
94 672 65 43
pro@grafiksarea.com
www.grafiksarea.com

erreportajea

Ikerlariak: zientziaren langile prekarioak

Gizarteak ikerlarien kolektiboa txalotu eta aitortu du, euskal zientzialariek koronabirusa diagnostikatzeko protokoloa ziztu bizian asmatu eta gero. Baina, zein da benetan langile horien egoera? Askok kanpora joan behar izan du eta beste batzuek 1.000 euroko soldatak eta astero 60 orduko lanaldiak salatzen dituzte.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

COVID-19 birusak sortutako pandemia Euskal Herrira heldu bezain pronto, Ikerbasque eta EHUKo zientzialari talde batek publiko egin zuen gaixotasuna detektatzeko test azkarra garatu zuela. Erakundeek test horiek erabiltzeko asmorik duten oraindik argitu ez bada ere, jende askok nabarmendu zuen tokiko ikerkuntza sistema.

Hala ere, eskualdeko zientzialariek bestelako iritzia dute. Izan ere, horietako askok atzerri jo behar izan dute euren ibilbidearekin jarraitzeko, eta beste batzuek prekaritatearen ondorioak zuzenean pairatzen dituzte hemen bertan.

Zientzialariak erbestean

Kanpora joan direnen artean Asier Rodriguez dago. EHUn eta Bartzelonan Kimika ikasi ostean, Birminghameko Unibertsitatean ari da doktoregoa egiten, kimika supramolekular ezorganikoa ikertzen: "nire ikerketan material porotsu berriak, -MOF (Metal-Organic Framework) izenekoak erabili nahi ditugu bakteriek antibiotikoen aurrean duten erresistentzia neurtzeko".

Laudioarrak aitortzen du Inglaterrara jo zuela atzerrian bizitzea gogoko duelako eta nabarmendu du EAEn zientzia oso ona egiten dela, estatuko zentro onenetako asko hemen baitaude. Hala ere, begirada apur bat urrunduta, Asierrek ezber-

dintasun oso nabariak sumatzen ditu: "Atzerrian ikustenda ikerketan diru gehiago mugitzen dela, eta ondorioz, produktioa asko errazten dela. Inglaterran ezinezkoa da ikustea laborategi bat non erabilpen bakoitzeko materiala garbitzen den, EHUKo hainbat laborategitan egiten dena, dirua aurrezteko, adibidez".

Idoia Meaza Isusi, aldiz, Estatu Batuetan dago, Louisvillako Unibertsitateko Farmakologia eta Toxikologia sailan. Ingurumenara ardura gabe isurtzen diren kutsatzaileak aztertzen eta minbizi sortzen dituztenak ikertzen ditu: "Batetik, ingurumeneko kromo mailak aztertzen ditugu, baleak, kaimanak eta itsas dortokak laginduz.

Aiaraldeko ikerlari batzuek 1.000 euroko soldatak eta astero 60 orduko lanaldiak salatu dituzte

Bestetik, mekanismo molekularrak aztertzen ditugu in vitro, gizaki, kaiman, itsas-dortoka eta baleen zeluletan, kromoak minbizi eragiten duen modua hobeto ulertzeko".

Hasieran, bere ibilbidea Euskal Herrian bertan jarraitu nahi zuen. "Baina masterra bukatu ondoren EHUKo beka eskatu nuen doktoretza egiteko. Prozesuan zehar, gaizki-ultzeak egon ziren administrazioarekin eta zerrendatik at geratu ginen, nahiz eta ikerketa epaimahiak puntuazio altua eman proposaturiko proiektuari. Beraz, Louisvillako unibertsitatean masterrean hasitako ikerketa proiektuarekin jarraitzea erabaki nuen".

Estatu Batuak eta EAE aldera-

erreportajea

tuta, “aukerak eta zientziaren kalitatea nahiko antzekoak” direla iritziz du audioarrak. Hori bai, lan baldintzen aldetik zerkusi gutxi sumatzen du bien artean: “Euskal Autonomia Erki-degoan arazo larriena da doktorego eta post-doktoregoko ikasleen soldatak oso baxuak direla eta zientzian lehiakortasuna handia dagoela. Imajina ezazu une batez, astero laborategian 60 ordu baino gehiago lanean egon ostean, 1.000 eurora helitzen ez den soldata duzula lau urtez. Lau urteko prozesu horretan zehar, logikoa den bezala, fisikoki eta mentalki suntsitzen gaituztenaren sentimendua dugu, eta musutruk gainera”.

Jone Isasti ere kanpoan dago, zehazki, Alemaniako Munster hirian. EHUn eta Bartzelonan ikasi zuen bioteknologia. Zergatik jo ote zuen atzerrira galdetuta, horrela argitu du: “Nire esperientzian doktoretza EHUn egitea ez da erraza, karreranedo masterrean zehar zerbait adostu ez baduzu, gainera eskaintza nahiko mugatua dela esango nuke. Alemanian doktoretza postu bat eskuratzea errazagoa dela uste dut eta eskaintza ugariagoa”.

Euskal Herrira bueltatzeko asmoa badu, baina ez edonola: “Etorkizunean etxera itzuli nahiko nuke, baina karrera zientifikoaren hasieran hemen egoteak abantaila ugari duela uste dut. Hasteko, hemen lan baldintzak hobeak direla esango nuke, eta soldata altuagoa. Gainera, normalean kontratua bi urte luzatu ahal dizute tesia idazteko edo lan berri bat bilatzeko”.

Izan ere, lan baldintza ekonomikoetan ez ezik, bestelako esparruetan ere ezberdintasun nabariak sumatu ditu Alemaniako Jone Isastik: “Ez dago inolako presio ekonomikorik. Honek ere lanean eragin handia dauka, guri nahi duguna ikertzeko askatasun osoa ematen digu, nahi beste materialerabiltzeaz gain, garestia bada ere. Leioan zein Bartzelonan arazoak izan nituen material berria erosteko momentuan diru faltagatik, eta horrek, azken batean, nire ikerketa mugatu zuen. Beraz, hemen ikertzea errazagoa dela esango nuke eta inpaktu handiko publikazioak egitea ere, batez ere, zuzenean aplikaziorik ez daukan ikerkuntzan”.

Eta etxean zer?

Arantza Muguruzak biotek-

nologia ikasi zuen, eta gero biologia molekularra eta biomedikuntzako masterra egin zuen EHUn. Egun, neuronen proteina baten ikerketan zentratzen da bere lana: “Neuro-netako potasio kanalak zehazki nola funtzionatzen duen jakin nahi dugu, neuronen kitzikapenaren kontrol horrek nola lan egiten duen ikasteko”.

Horrez gain, mutazioak ere ikertzen ditu, mutazioek potasio kanalaren funtzionamendua egokia nola okertzen duten ulertzeko. Mutazio horiek, neuronetan adierazten diren kasuan, epilepsiarekin erlazionatu dira, gehienbat, umeetan ematen den epilepsian. Epilepsia mota horiek heriotza eragin dezakete, David Cameron Erresuma Batuko Lehen Ministroaren semea gertatu zitzaion bezala. Epe luzean, bere aurrerapenak farmakoaren diseinua ahalbidetu dezakete.

Edonola ere, Arantza Muguruzak arazo larriak sumatzen ditu EAEn zientziaren esparruan: “Alde batetik, ikerkuntza basikorako ez dute diru asko ematen, beti inbertitzen dute ikerkuntza aplikatuan. Dirua ematen duten entitateek ez dute ulertzen zientziak nola funtzionatzen duen. Niretzat oso sinplea da, ez badu funtzionatzen oinarritzko ikerkuntzan, ez du funtzionatuko ikerkuntza aplikatuan, funtsezko kontzeptuak jorratu behar direlako. Baina, azkenean, denok nahi dugu farmakoak ateratzea, askoz ere erakargarriagoa da”.

Horrez gain, prekarietatea

Arantza Muguruza

Ikerlaria

“Zientzian diru asko sartzen da, baina ikerlariok egoera prekarioan gaude”

Itziar Benito

Ikerlaria

“Emakume ikerlari ugari egon arren, 10 taldetatik 8tan gizonezkoak dira ikerlari nagusiak”

aipatu du Muguruzak: “Ordu pilo egiten ditugu lan, soldata oso eskasa da, oso diru-laguntza gutxi daude...”. Are gehiago, berak beka lortu zuen, baina uste du jende asko dagoela okerrago: “Doktoreak diren pertsonak gu baino txarrago daude. Kasu ugari ezagutzen ditut, lanaldi erdian daudenak baina zortzi, hamar edo hamabi ordu lan egiten. Hori oso zaila da”.

Zentzu horretan, EAE zientzia oasia dela gezurtatu nahi du audioar gazteak: “Nahiz eta zientzia bultzatzen dutela esaten duten, ez da egia. Egia da diru asko dagoela, azpiegiturak ordaindu behar dituzte... Baina pertsonak egoera prekarioan gaude. Eraikinak egin eta makinak erosten dituzte, eta horako langileak nola daude?”.

Itziar Benito psikologoak antzeko iritzia du. Biocruces Bizkaian egiten du lan eta burmuinean kolpeen ondorioz gertatzen diren trauma txikiak ikertzen ari da bere tesian: “Bi urterako kontratua daukat, eta gero ez dakit zer gertatuko den. Zorri ona badut, beste ikerketa bat aterako da, dirua sartuko da, eta jarraitu ahal izango dut, baina ez dakigu. Nik horretan jarraitu nahi dut, baina oso zaila da”.

Benitoren aburuz ere, “Euskal Herrian eta Espainian ikerketa oso atzeratuta dago”. Hori islatzen da bitarteko ekonomikoetan: “Estatu Batuetan diru pilo ematen diete ikerketak egiteko, hemen memoria ekonomikoa egin behar duzu, eta gero herena ematen dizute. Berrogei pertsona behar badituzu lan bat

egiteko, guk hemeretzi ditugu lan bera gauzatzeko. Lorpena ez da berdina. Atzerrian dirua ematen diete bidaiatzeko, ordenagailuak erosteko, erraztasun guztiak. Guretzat ez da horrela”.

Eskualdeko ikerlari ugari jo behar izan dute atzerrira lan egitera, ikerketak egiteko baldintza edota aukera hobeak bila

Zientzialari eta emakume

Itziar Benitok uste du beste aldagai bat gehitu behar dela iker-tzaileen egoerari; emakumeen egoera. “Agian ez da tratuan nabaritzen, baina, adibidez, gure institutuan gehienak emakume gazteak dira, baina ikerlari nagusia, hamar taldetatik zortzitan, gizona da. Emakumeak, ez dakit zergatik, ez dira horra hiltzen”.

Beste kasu batzuetan, mespretxua agerikoa da: “Adibidez, beste talde bateko kideak, minbizia ikertzen ari direnak, EiTbko maratoiarekin batera, ikastetxe batera joan ziren. Bi neska gazte joan ziren, minbizia zer den azaltzera. Umeek ea gizona noiz etorriko zen galdeztzen zuten”.

Prekarietatea salatu dute eskualdeko hainbat ikerlari. Irudian, Arantza Muguruza eta Itziar Benito. aiaraldea.eus

erreportajea

“Soldata baxuak eta lehiakortasun handia dira arazo larrienak”

IDOIA MEAZA ISUSI LOUISVILLEKO (ESTATU BATUAK) UNIBERTSITATEKO FARMAKOLOGIA ETA TOXIKOLOGIA SAILEAN DAGO DOKTORETZA EGITEN.

Zer ikasi zenuen eta zertan bilakatu zinen aditu?

Biologiako gradua ikasi nuen Leioan. EHUn eta Plentziako Itsas Estazioan pare bat urtez ikasle moduan lanean aritu nintzen. Han, ingurumen toxikologian eta lehorreraturiko itsas ugaztunen, gehienbat bale eta izurdeen, laginketetan lanean egon nintzen Ur-tzi Izagirre PhD irakaslearen zuzendaritzapean. Berak motibatu ninduen ikerkuntzan jarraitzeko eta, ondorioz, “Itsas ingurumena eta baliabideak” Erasmu Mundus masterra ikasi nuen. Master bukaerako tesia itsas ugaztunen toxikologian egin nahi nuen eta horretarako Estatu Batuetara etorri nintzen “Wise Environmental and Genetic Toxicology” laborategira. Ikasketak bukatzean laborategi horretan gelditu nintzen laborategiko laguntzaile moduan eta iragan abuztuan doktoretza programan onartu ninduten. Beraz, zerbaitean aditua naizela esan beharko banu, metalen toxikologian aditua naizela esango nuke, nahiz eta horretarako asko falta zaidan.

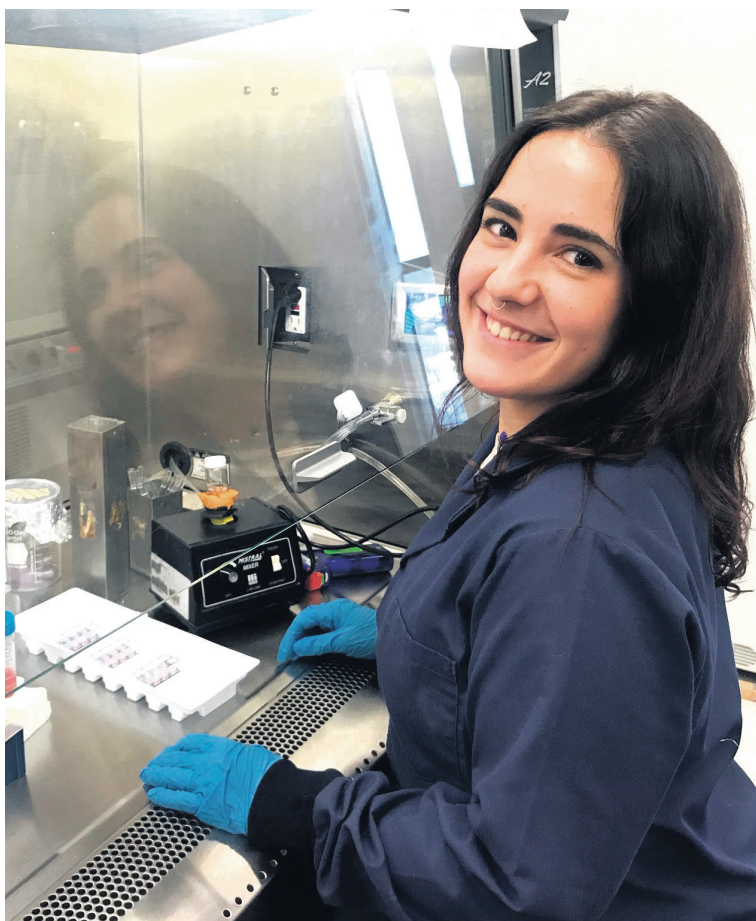
Non zaude lanean orain?

Orain doktoregoa egiten nabil “Wise Environmental and Genetic Toxicology” laborategian, Louisville-ko Unibertsitateko Farmakologia eta Toxikologia sailan.

Zer ari zara ikertzen han zehazki?

Sei balentziadun kromo [Cr(VI)] partikulatuak minbizia eragiten dugizakien birrikietan eta, bere erabilera ugariak direnez, oso hedatuta dago ingurumenean. Horren inguruko ikerkuntzarekin lotuta, gure laborategiak bi helburu orokor ditu: Batetik, ingurumeneko kromo mailak aztertzen ditugu, baleak, kaimanak eta itsas dordokak laginduz. Bestetik, mekanismo molekularrak aztertzen ditugu in vitro, gizaki, kaiman, itsas dordoka eta baleen zeluletan, kromoak minbizia eragiten duen modua hobeto ulertzeko.

Uste dut farmakologia eta toxikologia sailean nagoenetik, minbi-ziaren ikerketa bi ikuspuntutatik

begira daitekeela ondorioztatu dudala. Ikuspuntu bakoitzak helburu bat duela esan daiteke, izan ere lehenengoaren helburua minbi-ziaren kontrako farmakoak lortzea den bitartean, bigarrenak minbi-ziaren jatorria zein den ikertzea eta hori kudeatzea du jomuga.

Niri bigarren ikuspuntua interesgarriagoa iruditzen zait, ingurumenera ardura gabe isurtzen diren kutsatzaileek kezkatzeko naute-lako. Ikuspuntu antropozentrikoa alde batera utziz, kutsatzaileek espezie ezberdinetan dituzten efektuak ikertzea premiazkoa dela deritzot.

Horretaz gain, gure laborategian itsas ugaztunen inguruan egiten ditugun ikerketetan berebiziko interesa dut hainbat arrazoiengatik. Arrazoi horietatik garrantzitsue-na gizakion erruz itsas-ugaztun gehienak iraungitze zorian daudela da.

Zergatik zaude atzerrian eta ez Euskal Autonomia Erkidegoan?

Egia esan, masterra bukatu on-

doren EHUko beka eskatu nuen doktoretza egiteko. Prozesuan zehar, gaizki-ulertzeak egon ziren administrazioarekin eta zerrendatik at geratu ginen nahiz eta ikerketa epaimahiak puntuazio altua eman proposaturiko proiektuari. Beraz, Louisvilleko unibertsitatean masterrean hasitako ikerketa proiektuarekin jarraitzea erabaki nuen. Bi herrialdeak ezagututa, Euskal Autonomia Erkidegoan eta AEBn eskaintzen diren aukeraketa zientziaren kalitatea nahiko antzekoak direla uste dut.

Nire iritziz, arazo larriena doktorego eta post-doktoregoko ikasle- en soldatak oso baxuak direla eta zientzian lehiakortasuna handia dagoela da. Imajina ezazu une batez, astero laborategian 60 ordu baino gehiago lanean egon ostean, 1000 eurotara heltzen ez den soldata duzula lau urtez. Lau urteko prozesu horretan zehar, logikoa den bezala, fisikoki eta mentalki suntsitzen gaituztenaren sentimendua dugu eta musutruk gainera.

“Atzerrian nabaritzen da diru gehiago mugitzen dela ikerkuntzan”

ASIER RODRIGUEZ BIRMINGHAMEKO UNIBERTSITATEAN DAGO DOKTOREGOA EGITEN, KIMIKA SUPRAMOLEKULAR EZORGANIKOA IKERTZEN.

Zer ikasi zenuen eta zertan bilakatu zinen aditu?

Kimika ikasi nuen EHUn eta gero Bartzelonara joan nintzen ikerketa master bat egitera. Bai EHUn, bai Bartzelonan kimika inorganikoan lan egin dut, material porotsu berrietan. Material hauek propietate izugarriak dituzte, baina orain haiekin ikerketa asko egin beharra dago.

Zer ari zara ikertzen?

Birminghameko Unibertsitatean, Zoe Pikramenouren ikerketa taldean bereziki, material eta konplexu ezorganikoetan lan egiten ari dira. Lantandoak erabiltzen dituzte material eta konplexu hauek egiteko. Lantandoek metal talde berezia osatzen dute. Energia emanez gero, energia argi mordoak askatzeko gai dira. Modu horretan, nire ikerketan material hauek erabili nahi ditugu bakteriek antibiotikoen aurrean duten erresistentzia ikertzeko. Mikrobiologiako talde baten laguntzarekin, antibiotikoak gorde ahal dituzten nanopartikula lumineszenteak sortu nahi ditugu, aldi berean, argia sortu ahal dutenak, baita antibiotikoen askapen kontrolatua ahalbidetzen dutenak.

Egia esanda, ikerketa munduan sartu nintzenean ez nekien zer izango nuen gogoko. Alabaina, Erasmus programarekin Manchesterrera joan nin-

tzen eta bertan antibiotikoak askatzen zuten nanopartikulen inguruko ikerketatxo eman zidaten. Momentu horretatik aurrera asko gustatu zait ikertzea zerk egin ahal duten material ezorganikoak osasunean.

Zergatik zaude atzerrian eta ez Euskal Autonomia Erkidegoan?

Lehendabizi, esan beharra daukat Euskal Autonomia Erkidegoan izugarritzko zientzia ona egiten dela, eta estatuko ikerketa zentro onenetariko asko hemen daudela. Atzerrira joan nintzen aukera izan nuelako, eta asko gustatzen zaidalako beste lekuetan bizitzea.

Hala ere, atzerrian bai ikusten dela ikerketan diru gehiago mugitzen dela, eta ondorioz, ikerketaren ekoizpena asko errazten dela. Ingalaterran ezinezkoa da ikustea laborategi batean non erabilpen bakarreko laborategiko materiala garbitzen den. EHUko hainbat laborategietan egiten da hori, dirua aurrezteko.

Atzerrian nago, bai, baina guztiz ziur nago Espainara itzuliko naizela, bertako ikerkuntzan lan egitea asko gustatu kolitzidake-lako. Birminghamera etorri naiz bereiziki proiektua asko gustatu zitzaidalako, eta baita ere izugarritzko aukera delako mikrobiologoekin eta disziplina anitzeko taldean lan egitea.

“Ahal dugun guztia egin behar dugu minbizia desagerrarazteko”

ANDREA DIAZ TEJEDOR SALAMANKAKO MINBIZIAREN IKERKUNTZA ZENTROAN DAGO DOKTORE-TESIA EGITEN.

Zer ikasi zenuen eta zertan bilakatu zinen aditu?

Biokimika eta Biologia Molekular gradua ikasi nuen EHUn. Gradua amaitu ostean Salamankara etorri nintzen *Biozientziak: Minbiziaren biologia eta klinika* masterra egiteko.

Non zaude lanean orain?

Egun, Salamankako Minbiziaren Ikerkuntza Zentroan (CIC-IBMCC) nago tesi doktorala egiten. Masterra amaitu ostean nire Master Amaierako Lanaren zuzendariak tesia egiteko aukera eskaini zidan eta baietza eman nion.

Zer ari zara ikertzen han zehazki?

Bigarren neoplasia hematologiko arruntena gaude ikertzen ikerketa taldean, mieloma anizkoitza deritzona. Zehazki, pazienteen immunitate sistema aktibatzeke estrategiak ikertzen ditugu, immunitate sistema berak minbizia desagertarazi dezan.

Horrez gain, gure gorputzak kimioterapien aurrean garatzen dituen erresistentzia me-

kanismoak ikertzen ditugu baita erresistentzia horri aurre egiteko moduak ere.

Zerk egiten du bereziki interesgarri ikerketa eremu hori?

Zoritarrez minbiziareguneroko kontua da. Beraz, ahal dugun guztia egin behar dugu gaixotasuna desagertarazteko.

Gainera, nahiz eta minbizia oso gaixotasun konplexua izan, minbizi moten artean badaude antzekotasunak. Beraz, bakoitzak bere esparruan egiten duen ikerkuntzak beste minbizi motetan lagundu dezake.

Zergatik zaude atzerrian eta ez Euskal Autonomia Erkidegoan?

Esan bazala, Salamancan nago; hainbat masterrei buruz informazioa bilatu ostean Salamankakoa egitea erabaki nuen minbiziarekin zerikusi handiena zuena zelako.

Baditut lagunak etxean tesia egiten eta lan aukera gehiago dituztela diote Salamankan daudenek, ikerkuntza zentro gehiago baitaude seguru asko; zorionez, gehiago inbertitzen delako.

“Alemanian errazagoa da doktoretza postua lortzea”

JONE ISASTI DOKTORETZA EGITEN DAGO ALEMANIAKO MÜNSTER HIRIAN. DROSOPHILA EULIA DU IKERGAIA.

Zer ikasi zenuen eta zertan bilakatu zinen aditu?

EHUn bioteknologia ikasi nuen lehenik eta behin, ez industrian lan egiteko helburuarekin, baizik eta ikerkuntzan aritzeko. Genetikan oso interes handia neukan, baina karreran zehar ez genuen gaia nik nahi beste jorratu.

Beraz, genetikan masterra egiteko Bartzelonara joan nintzen. Master amaierako lanean *Drosophila* euliarekin lanean egon nintzen, espeziazioan parte hartzen duten geneak aztertzen. Asko gustatu zitzaidan *Drosophilarekin* lan egitea, hortaz, doktoretza organismo modelo honekin egitea erabaki nuen.

Zer ari zara ikertzen zehazki?

Oso ikerketa basikoa egiten dugu laborategian, epitelioen eraikuntza eta birmoldaketaren inguruan. Ni *Drosophilaren* oogenesian gertatzen den prozesu bat aztertzen ari naiz, “Patency” deritzona.

Lehenengo aldiz deskribatu dugu prozesu hau eulian, baina arrautzak jartzen dituzten beste animala batzuetan ere gertatzen da. Prozesu horretan, oozittoa estaltzen duen epitelioa hiru zelula artean irekitzen da kanpotik datorren gorringoa oozitora heldu dadin.

Zerk egiten du ikertzen ari zarena bereziki interesgarria izatea?

Garrantzitsua da epitelioak nola eraiki eta birmoldatzen diren jakitea. Izan ere, zelula geruza horiek gorputz eta organoen azala osatzen dute, kanpoaldetik isolatuta.

Prozesu biologiko batzuetan zelula epiteliarren arteko loturak birmoldatu behar dira, kanpoaldeko zelula edo molekula espezi-fikoen sarrera ahalbidetzeko. Prozesu hauek ornogabe zein ornodunetan jazotzen dira, baina oraindik ez dago argi nola.

Drosophilaren obulutegia oso sistema egokia da birmoldaketa hauek aztertzeke eta parte hartzen duten proteinak identifikatzeko. Ebolutiboki urrun dauden arren, euliaren eta ugaztunen artean zenbait proteina eta prozesu zelular kontserbatzen dira.

Beste animaliekin alderatuta,

oso erraza da euliarekin lan egitea, berari buruzko ezagutza handia dagoelako eta dagoeneko tresna ugari daudelako. Gainera, oso azkar garatzen denez, bi asteren buruan generazio berriak lor daitezke, ikerketa merketuta eta erraztuta eta inprobisatzeko askatasun handiarekin.

Beraz, aurretik esan bezala, *Drosophilarekin* lan egiteko etorri nintzen hona eta oraindik ere *Drosophila* bera da niretzat lan honen elementurik interesgarriena.

Zergatik zaude atzerrian eta ez Euskal Autonomia Erkidegoan?

Doktoretza EHUn egitea ez da erraza, karreran edo masterrean zehar zerbait adostu ez baduzu. Gainera, eskaintza nahiko mugatua dela esango nuke.

Alemanian doktoretza postu bat eskuratzea errazagoa dela uste dut eta eskaintza ugariagoa. Etorkizunean etxera itzuli nahiko nuke, baina karrera zientifikoaren hasieran hemen egoteak abantaila ugari dituela uste dut.

Hasteko, hemen lan baldintzak hobeak direla esango nuke eta sol-

data altuagoa. Gainera, normalean kontratua bi urte luzatu ahal dizute tesia idazteko edo lan berri bat bilatzeko.

Ez dago inolako presio ekonomikorik. Honek ere eragin handia dauka lanean, guk nahi duguna ikertzeko askatasun osoa ematen digu, nahi beste material erabili dezakegu, garestia bada ere. Leioan zein Bartzelonan arazoak izan nituen material berria erosteko momentuan diru faltagatik. Horrek, azken finean, nire ikerketa mugatu zuen.

Beraz, hemen ikertzea errazagoa dela esango nuke eta inpaktu handiko publikazioak egitea ere, batez ere zuzenean aplikaziorik ez daukan ikerkuntzan.

Gainera, hemen oso gauza normala da ikerketa taldeen arteko elkarlana. Astero 2-3 hitzaldi entzuten ditugu beste institutu, unibertsitate edo herrialdeetatik gonbidatutako zientzialariengandik eta horrek izugarri aberasten du gure ikerketa eta sare bat eraikitzen lagunduko digu, etorkizunean berebizikoa izango dena, akademian jarraituz gero.

herriz herri

Artziniega

Erosketetako diruaren %49 herritik kanpo gastatzen dute artziniegarrek

Testua
Julen Solaun Martinez

COVID-19ak sortutako krisi ekonomikoaren harira, Artziniegako Udalak herriko merkataritzaren inguruko hainbat datu plazaratu ditu.

Adibidez, artziniegarrek erosketetarako erabiltzen duten diruaren %49 herritik kanpo gastatzen dutela ondorioztatu du tokiko erakundeak. Zifra hau bereziki handia da etxeko produktuetan (%65) eta lurringintzan (%65). Edarrietan (%43) eta ostalaritzan eta jatetxeetan (%33,7), berriz, gastua handiagoa da Artzi-

niegan kanpoan baino. Udalaren ustez, datu horiek ez dira bate-re onak, baina "herri gisa indartzen saiatzeko" asmoa plazaratu du tokiko erakundeak. Hortaz, tokiko merkataritzarekiko "konpromiso indibidual eta familiarra hartzea" eskatu diete herritarrei. "Gure saltokiak eta negozioak aurrera ateratzea ahalbidetzeaz gain, etorkizunean bere lokala ireki nahi duenari animatzeko seinale bat bidaltzea ere da".

Hori dela eta, "Artziniegan Bizi eta Erosi" leloa plazaratu dute herriko merkataritza bultzatzeko asmoarekin.

Maskarillen erosketa, udalbatzako eztabaidagai

Testua
Izar Mendiguren Cosgaya

Garbitasun eta segurtasun neurriak ezarrita egin zuten maiatzeko Udal Osoko Bilkura Artziniegan. PPK eginiko proposamena izan zen eztabaidagai nagusia, 3.680 maskarilla erosteko eskaera eraman baitzuen bilkurara, 8.832 euroko partidarekin. Etxez-etxeko banaketa egiteko beharra azaldu zuen PPko zinegotziak.

EAJk ekimena babestu zuten, baina EH Bilduk atzera bota zuen, Udalari ez dagokiola erosketa hori gauzatzea argudiatuta: "Informazio Batzordean PPK proposamena botatzear azaldu bezala, gaur-gaurkoz ez da derri gorrezkoa maskarillak eramatea garraio publikoetan, lanetan eta segurtasun distantziak mantendu ezin direnean salbu".

Joseba Vivanco alkatearen aburuz, Gobernuak derrigortasuna ezarrit gero, horniketa ez ezik eskuragarritasuna ere bermatu beharko dute. Zentzu horretan, "Bilboko Abando geltokian gisa" Artziniegako bus geltokian maskarillak doan banatu direla azpimarratu du. "Atzo entzun genituen lehenbiziko gomendioak espazio publikoetan maskarak

erabiltzeko, jende multzoak elkartzen diren tokietan, baina ez dugu uste Artziniegan arazo edo sententzio hori izango dugunik, ez delako hiria ezta milaka biztanledun udalerria".

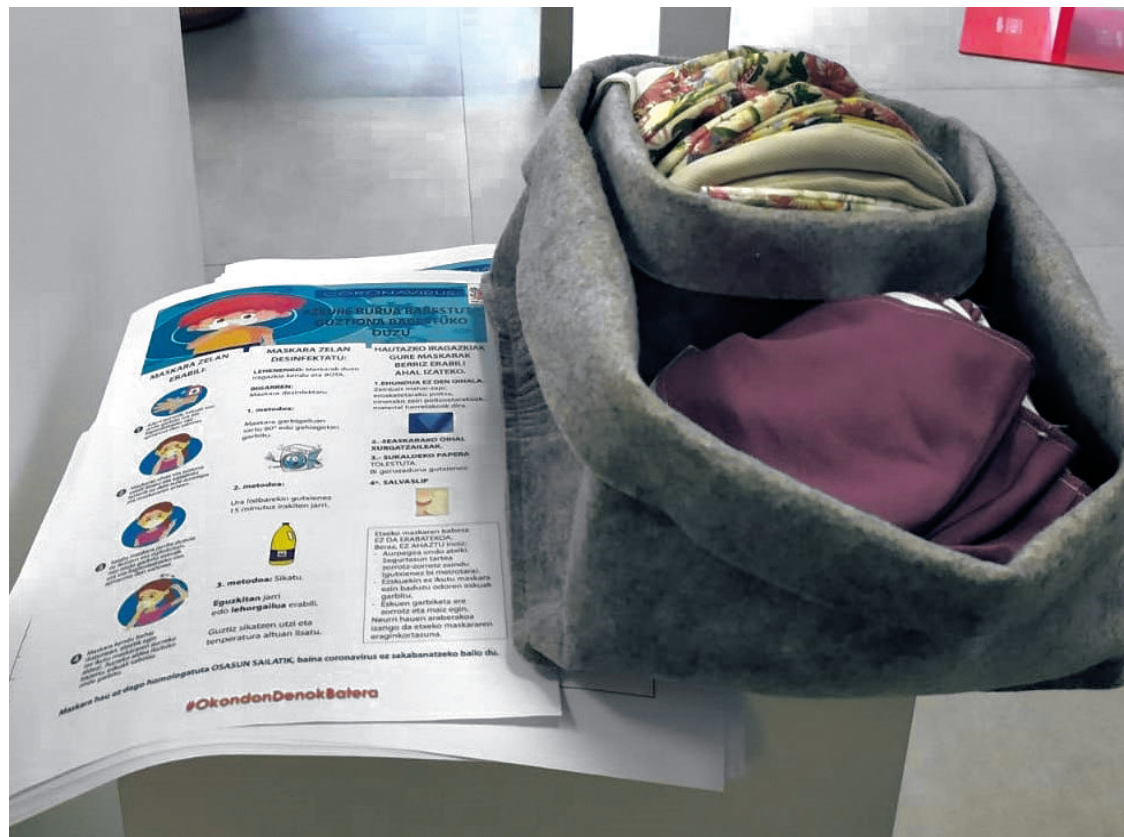
Bestalde, Artziniegako 3 saltokitan 0.96 euroren truke saltzen direla maskarak argitu zuen EH Bilduko gobernuburuak: "Arraioa edozein delarik ere, oso jende gutxi darama ohikoan maskara kalean, eta ez dugu uste gaitasun ekonomikoengatik denik. Aipatutako arrazoi guztiengatik bozkatu dugu PPko mozioaren kontra".

Gizarte langileei dagokienez, EUDEL zein Diputaziotik helarazitako maskara kirurgikoak eskuratzeko konpromisoa hartu zuen alkateak, "pertsona edo kolektibo zaurgarriei banatuko dizkiegu".

Azkenik, Vivancok erantsi zuen, hartutako jarrera ez dela politikoa, ekonomikoa "ezta populista; hasieratik jarri dugu erabakiak hartzeko irizpide gisa herria laguntzea, eta Artziniegak esango du guzti hau bukatzean ea COVID-19ari dagokionean kudeatzen asmatu dugun edo ez. Bien bitartean, ahalik eta ondoen lan egiten jarraituko dugu EH Bildutik".

Okondo

Maskarak banatuko ditu Udalak herritarren artean

Hainbat bizilagunek oihalezko maskarak egin dituzte auzolanean. Aiaraldea.eus

Testua
Julen Solaun Martinez

Biztanleentzako maskarak banatuko ditu Okondoko Udalak dohainik, Arabako beste hainbat herrirekin batera 46.000 unitate erosi baititu, 15.000 kirurgiko eta 31.000 FFTP2.

Aste honetatik aurrera hasiko dira banatzen. 100.000 euroko kostua izan du ekimenak, 22 udalen artean ordainduta. Okondok 1.200 inguru banatuko ditu, bat errolatu bakoitze-

ko, alkateak, Jon Escuzak, adierazi duenez. Maskarak etxetzeko hasiko dira banatzen aste honetan zehar. Sobre baten barruan bidaliko dira etxetara, kutsadura arriskuak ahalik eta gehien murrizteko. Errolatutako pertsona maskara banatzeko momentuan etxean ez egotekotan, telefonoz jarriko dira udaletik kontaktuan, hartzera pasa dadin.

Era berean, 22 udalerrietako alkateek maskararen erabilera erregularra bultzatu nahi dute deskonfinamenduan zehar,

prebentzio neurri gisa. Ohar batean zehaztu dutenez, ezinbestekotzat hartu dute herritarrek beste prebentzio neurriak jarraitzea, pertsonen arteko distantziak mantentzea eta eskuak garbitzea, esaterako.

Udalarena ez da, baina, maskarak eskuratzeko udalerrian egiten den lehen ekimena. Hainbat bizilagunek asteak eman dituzte maskara bererabilgarriak egiten auzolanean, eta 150 baino gehiago ekoiztu eta banatu dituzte dagoeneko, udaletxeen zein farmazian.

Urduña

Umeak zaintzeko sarea sortu dute Urduñan

Testua
Julen Solaun Martinez

Urduñako Udalak "Familien sare solidarioa" deituriko ekimena aurkeztu du, seme-alabak norekin utzi ez duten familiak laguntzeko.

Guraso bakarrak eta migratutako familiak ere lagunduko ditu. Zerbitzua doan izango da, eta gurasoen lanaldiak iraun bitartean funtzionatuko du, COVID-19ak sortutako zaintza ga-beziak arintzeko asmoarekin, udaletik ohar baten bidez adie-

razi dutenez. Sarean umeen zaintzaile bezala parte hartu ahalizateko, ezinbestekoa izango da sexu-delituen ziurtagiria aurkezte, legeak hala adierazten baitu. Zerbitzua eskatzeko, berriz, 625 258 139 telefonora deitu beharko dute familiek.

herriz herri

Laudio

Larunbatean jazotako eraso matxista salatu dute

Alberto Acero plazan egin zuten elkarretaratzea igande eguerdian. Aiaraldea.eus

Testua
Izar Mendiguren Cogaya

Ertzaintzak gizon bat atxilotu zuen iragan larunbatean Laudion, indarkeria matxista egotzita. Lekukoek Aiaraldea Komunikabideari jakinarazi diotenez, 15:30 aldera bertaratu zen polizia etxebizitzara. Bizilagunek iskanbila entzun zuten atarian, segurtasun indarrak agertu baino ordu erdi lehenago. Akusatuarekin hitz egin eta gero, gizonazkoa atxilotuta eraman zuten.

Gertatutakoa salatzeke eta

emakume erasotuari babesa adierazteko elkarretaratzea egin zuen Aiaraldeko Mugimendu Feministak hurrengo egunean, eguerdiko hamabietan. Atxiloteta Laudion izanik, herriko Alberto Acero plaza bilakatu zuten protesta eremu, distantzia eta segurtasun neurriak hartuta.

Laudioko Udalak, bestalde, adierazpen instituzionala atera du gertaera gaitzesteko. "Uneotan indarkeria bizi duten emakume eta hurrei babesa emateko" deia zabaltu dute, eraso matxista salatzearekin batera.

Bi kasu konfinamenduan

Konfinamendua hasi zenetik bi eraso matxista salatu ditu eskualdeko Mugimendu Feministak. Lehenbizikoa apirilaren 6an izan zen, Laudion jazotako indarkeria matxista kasu bat medio. Ordukoan ere gizonazkoa bat atxilotu zuen Ertzaintzak, genero indarkeria leporatuta. Laudio Mugimenduko Feministako kideek adierazi dutenez, eraso oro salatzen jarraituko dute. Zentzu horretan, babesa helarazi diete edozein motatako biolentzia jasaten ari diren emakumeei.

Gardeako bidea bi norabidetan banatu dute

Testua
Julen Solaun Martinez

Gardeako paseoak bi norabide izango ditu aurrerantzean. Laudiotik irtetean Nerbioi ibaiaren ezkerreko ertzetik joan beharko dira ibiltariak. Bueltatzeko, berriz, kontrako aldetik (errepidearen aldetik, hain zuzen ere) joan beharko dira.

Neurri bakarra momentuz

Neurri horrekin pertsona pilaketa txikiagotu nahi du Laudio Udalak, segurtasun distantzia mantentzea erraztuz. Momentuz ez dute horrelako neurririk beste inon hartu, baina tokiko erakundeak jakinarazi du, beharrezkoa izatekotan, beste edonon ezartzeko prest dagoela.

Seinaleak jarri dituzte bidean.

Arrankudiaga-Zollo

1,5 janari tona bildu ditu Udalak Bizkaiko Elikagai Bankuarentzat

Testua
Izar Mendiguren Cosgaya

karbizitzaren baloreak sustatzea bilatu dute.

Krisi ekonomikoak elikadura beharrak areagotu dituela eta, Elikagai Bankura janaria bideratzeko ekimena gauzatu du Arrankudiaga-Zolloko Udalak. Txutxi Ariznabarreta alkatearen hitzetan, eskaerak bikoiztu dira Ugao, Zeberio, Arakaldo eta Arrankudiaga-Zollokok osatutako banaketa sarean.

"Arrankudiaga eta Zolloko Udalak, deiari erantzunez, elikagaien bilketa antolatu du eta ondoko erronka hau bota die herritarrei, "ematen duten elikagai bakoitzeko Udalak beste bat jartzea", era horretan, herritarren ekarpena bikoiztuz. Ariznabarretaren iritziz, ekimenarekin kornpromezu soziala eta komunitatean elkartasunaren eta el-

Bilketa, auzoka

Maiatzaren 13tik 15era burutu zuten jaki bilketa, auzorik auzo. Arrankudiagan udaletxea eta Ekilore denda bilakatu zituzten entrega puntu, "eta Zollon zein Atxetan ostiralean jaso ziren jangaiak". Horrez gain, elkarrekin ere egin dute ekarpena. Hain zuzen, bazkideen kuotaren zati bat bideratu dute dinamikara, 250€ hain zuzen. "Ekimenak egundoko arrakasta izan du eta 1,5 tona elikagai inguru jaso dira. Jadanik, Elikagai Bankuko kideen eskutik jarri dira eta, ekainean, udalak beste horrenbesteko ekarpena egingo du", aurreratu du gobernuburuak. Alkatearen esanetan 50 kaxa baino gehiago eskuratutakoak.

1,5 tona elikagai bildu dituzte guztira. Arrankudiaga eta Zolloko Udalak

Gueñes-Itsasoko autopista elektrikoko lanak eten ditu udalak

Testua
Aitor Aspuru Saez

Arrankudiaga-Zolloko Udalak eten ditu Gueñes-Itsaso autopista elektrikoko lanak herrian. Tokiko gobernua horrela agindu zion Bizkaiko Foru Aldundiko erabakia baliatuta. Berez, aldundiak ez zion baimena eman urtarilean Red Eléctrica Española obrak egiteko, zenbait hegaztiren babeserako legedia ez zutelako betetzen.

Hala ere, enpresak jarraitu du egitasmoarekin hainbat udalerrian, baina ez Arrankudiaga-Zollon. Txutxi Ariznabarreta alkateak azaldu du REE negoziatzen ari dela Bizkaiko Foru Aldundiarekin lanen legeztatzea, baina bitartean euren asmoa da baimenik ez ematea jarraitu dezaten.

Ariznabarretak berak adierazi du ibilbideko 100 edo 120 metrotan besterik ez dutela eten jarri.

herriz herri

Aiaraldea

1,6 milioi euroko galerak izan ditu Tubacexek urteko lehen hiruhilekoan

Testua
Txabi Alvarado Bañares

1,6 milioi euroko galera ekonomikoa izan du Tubacexek urteko lehen hiruhilekoan, iaz denbora tarte berean 1,8 milioi irabazi baitzituen. Hala jakinarazi du enpresa taldeak emaitzak aurkezteko eginiko txostenean. Zuzendaritzak esan du emaitzak horilortunahizutenetik "urrun" dagoela, eta koronabirusaren krisiak eragin duela nabarmendu dute.

Taldearen arabera, ekoizpena %50era murriztu behar izan dute martxoan, gobernu askok

ekoizpena gelditzeko agindua eman dutelako (Euskal Herriko, Italiako eta Indiako lantegien kasuan) eta beste toki batzuetan segurtasun tarteak bermatu behar izan dituztelako. Gainera, petrolioaren eta lehengaien prezioa jaitsi egin da, eta horrek ere eragina izan du tutuen merkatuan.

Salmenta gehiago

Hala ere, egoerak ez dio Tubacexi gehiago saltzea eragotzi. 153,7 milioi eurotan baloratutako salmentak burutu ditu urtarritetik martxora bitartean, iaz denbora tarte berean lortutakoa baino %7,1 gehiago.

GALDER CALAVIA BARRON

IKASLE ABERTZALEAK

Ikastetxeetara itzultzeko planaren aurrean, ikasleok greba?

Ikasle Abertzaleaketik apirilean hasi ginen eskualdeko Salbuespen Egoerarako programa politikoa diseinatzen. Programak bere efektibotasuna frogatu du: ikastetxeei helariztako aldarrikapenak arrakasta izan dute, zuzendaritzek onartuta aplikatuko direlako.

Hala ere, Hezkuntza Saileko erabaki autoritarioen ondorioz maiatzaren 25etik aurrera ikasleak ikastetxeetara itzuli dira. Honen aurrean, aipatutako programa politikoa berretsi eta Bigarren Hezkuntzan eta Lanbide Heziketan hilen 25etik aurrera greba mugagabea deitzen dugu. Hona-ko hau adierazten dugu:

Klase presentzialen itzulera bertan behera uztea exijitze-ko greba egingo dugu. Horren orde, ikasturte akademikoa amaitutzat ematea eta hirugarren ebaluazioko irakasgaien gaindipen automatikoa. Alabaina, Selektibitatea prestatzeko borondatezko klaseak zein Lanbide Heziketetan errefortzuko klase presentzialak positibki baloratzen ditugu, betiere segurtasun neurri aproposak aplikatzen badira eta asistentzia derrigorrezkoa ez bada.

Hezkuntza komunitateko kide orok baldintza onargarriak eduki arte greba deialdia luzatuko dugu, eta baldintzak aldatu ezean, hurrengo ikasturtean greba deialdia hezkuntzako gainontzeko esparruetara zabaltzeko aukera mahai-gaineratzen dugu.

Amurrio

Tubos Reunidoseko zuzendaritzak sindikatuei jakinarazi die enplegua erregulatzeko espediente berria prestatzen ari dela. Iragarritakoarekin, lau espediente prestatu ditu guztira enpresak, alarma egoera hasi zenetik.

Tubos Reunidosek enplegu espediente berria prestatuko du, laugarrena pandemia hasi zenetik

Tubos Reunidoseko bi langile, artxibo irudi batean. [Aiaraldea.eus](http://aiaraldea.eus)

Testua
Aitor Aspuru Saez

Tubos Reunidos enpresa 4. espediente prestatzen ari da Amurrioko lantegian enplegua erregulatzeko, COVID-19 birusari lotuta. Printzipioz, prozedura formala hasiko du maiatzaren 21ean, eta ahalik eta lasterren biltzeko borondatea erakutsi dio langile batzordeari.

628 langileri eragingo die neurriak, horietako 4 eszedentzian daude. Gehienak Amurrioko beharginak dira eta beste batzuek Trapagako bulegoetan dute lantokia.

4 espediente jadanik

Konpainiak enplegua erregulatzeko lehen espediente abiatu zuen martxoan, "indarrezko" arrazoiak argudiatuta. Eusko Jaurlaritzak ez zuenez onartu, ekoizpen argudioak baliatu-

ta, beste espediente bat landu zuten. Hala ere, helegitea jarri zuten, lehenengo eskaera aintzat hartu zezan Jaurlaritzak.

Erakunde autonomikoak ekarpena ontzat eman zuen gero; eta ondorioz, bigarren espediente bertan behera geratu zen. Handik gutxira, maiatzaren 4an, Tubos Reunidos enpresako langile guztiak lanera itzuli ziren, hasierako espediente ere bertan behera utzi baitzuen zuzendaritzak, nahiz eta uztailera arte luzatzeko asmoa izan.

Maiatzaren 6an, ordea, konpainiako agintariek adierazi zieten sindikatuei beste espediente bat aurkezteko asmoa zutela, eta egitasmo hori ere ezerezean geratu da berriki iragarri duten 4. espediente dela medio.

Enpresako langile batzordea Lan Ikuskaritzarekin jarri da

harremanetan Tubos Reunidoseko lantegian dauden prebentzio neurriak direla eta. Sindikatuen aburuz, irizpide oso orokorrak erabilia eta inprobisatuta itzuli dira beharginak lantokira, eta ez da gutxieneko segurtasuna bermatzen.

Langileak sukarrarekin

Gauzak horrela, langile bat etxera joan zen ostiralean sukarra zuelako, eta bere lankide batek salatu zuen ez ziotela jakinarazi, nahiz eta bere lanpostua hartu zuen.

Horrez gain, asteburuan beste 4 langilek utzi behar izan dute faktoria. Batek COVID-19ko balizko sintomak zituen, eta beste hirurek harremana izan dute eriarekin, maskarak erabili gabe. Sindikatuek azpimarratu dute hori guztia gertatu dela ez direlako ganorazko prebentzio-neurriak hartu.

argazki galeria

Pentsiodunen protestak bueltatu dira eskualdera, pentsio duinak aldarri. Elkarretaratzeak egin zituzten astelehenean Laudio eta Amurrión, eta aurrerantzean astero egingo dituzte

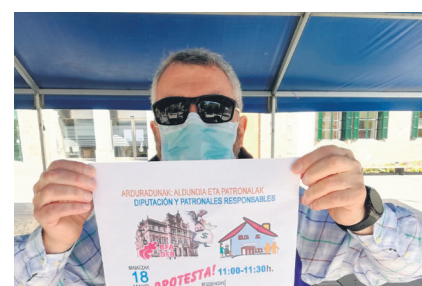
mobilizazioak, segurtasun neurriak bermatuta betiere. Egoitzetako langileentzako lan baldintza hobeak eskatu dituzte, besteak beste.

Kaleak hartu dituzte berriz eskualdeko pentsiodunek

ALDARRIKAPEN UGARI

Osasun krisian hildakoen familiei elkartasuna plazaratu nahi izan diete, eta zahar egoitzetako mendekotasunen arretarako sisteman izandako diru murrizketak salatzen dituzte, batez ere pribatizazioak.

Argazkiak: Roberto Arribas eta Jose Mari Gutierrez

erreportajea

Zipriztindu al ditu baratzeak konfinamenduak?

Erein edo landatzeko garaia da maiatza. Berrogeialdiak bete-betean harrapatu du lur prestaketa. Ekoizle eta baratze zaleengan, ordea, nolako eragina izan du etxealdiak? Beñat Ereñok sektoreka bizitako moldaketak kontatu ditu, hazitegi eta negutegiko langilea baita.

Testua **Izar Mendiguren Cosgaya**

Ostiralean -maiatzaren 15ean- izan zen San Isidro eguna, hots, nekazariena. Berrogeialdiak baratzak prestatzeko garaia zeharo baldintzatu du. Batetik, ekoizleek ezin izan dituztelako euren saltokietan landareak eta haziak ohiko moduetan saldu; eta, horrek, ortuak berandu landatzea ekarri du zenbait herritarren kasuetan. Duela gutxi ireki dituzte dendek ateak, eta normalean baino beranduago hasi dira aiaraldearrak baratzak prestatzen, oro har.

Koronabirusaren eraginez ezarritako neurrien ondorioz, oraintsu eman zaie aukera herritarrei udal ortuetara joateko. Urduñan, Orozkon eta Laudion

daude, besteak beste, halako espazioak.

Lan bikoitza

"Egoera edo esperientzia berezi honetara moldatzea zaila izan da. Lege eta osasun aldetik, informazio eza izan da nagusi, eta tentuz ibili behar izan gara" dio Beñat Ereño Murgako hazitegi-ko langileak. Familia negozioa dute bertan, eta baratzeak, lortegiak eta antzeko espazioetarako produktua saltzen dituzte, batik bat. Lan karga handitu zaie, aitortu duenez "lan moduak eta baldintzak egokitu behar izan ditugulako".

Osasun psikologikoa

Asko izan dira etxealdian baratzetara joateko baimena eskuratzeko euren eskubidea alda-

rrikatu duten pertsonak. Banakako ariketa izanik, apenas biltzen da jendea eremu eta zeregin horietan. Horregatik, debekuetatik kanpo egon beharko litza-teke hasieratik, Ereñoren iritziz. "Gainera, osasun psikologikorako oso onuragarria da. Osasun larrialdian hainbat gauza lehenetsi behar dira, baina alde emozionala ere bai. Ortuak eta lortegiek asko laguntzen dute, eta segurtasun baldintzak betetzen dira: gehienbat bakarrik gaude-lako eta harremanak ez direlako masifikatzen".

Gakoa, ordea, planifikazioan dago, haren ustetan, "denbora aurreikusi eta ez luzatzean". Hargatik, ortuan jarri nahi denaren zerrenda osatzeari garrantzitsua deritzo. Izan ere, modu horretan espazioa eta denbora ho-

COVID-19 birusaren eraginez ezarritako neurrien ondorioz, oraintsu eman zaie aukera herritarrei udal ortuetara joateko

beki aprobetxatzen dira: "Garbitasun eta segurtasun neurriak zorrotz aplikatu ditugu sektorean, baina masifikazioak ekiditeko inportantea da planifikazioa. Baita jende gutxi egon daitekeen orduak aukeratzea baratzetarako gauzen bila joateko ere".

Azokak eten behar izan dituzten tartetan, etxez etxeko salmenta ugaritu da Aiaraldean ere. Orain, ordea, egoera aldatu da; eta herritarrek bertara daitezke hazitegi etara edo asteroko baserritarren azoketara.

Aste honetan, ilgora dela-eta, ereiteko oso garai egokia izango da: porruak, tipulinak, azak, azaloreak, kuiatxoak, lekak, patata, azenarioak, babarrunak... Zerrenda luzea da, baita norbere edo udal lurretan ortua atontzeko dauden aukerak ere.

publizitatea

**EGIN ZAITEZ
BAZKIDE!**

 Aiaraldea Ekintzen
Faktoriako bazkideek

**%10eko
deskontua**

 dute erosketa guztietan.
Izan zaitez bazkide urtean
50€ ordainduta!

www.ekonomatua.eus
ONLINE DENDA ZABALIK!

**Aiaraldeko eta inguruko tokiko produktu ekologikoak
zure etxeko atariraino!**

**35
ekoizle**

**200 produktu
baino gehiago**

**URREZKO
MAMIA, IZA**

 3,60 €
3,99 €

**ZEKALE ETA
HAZI OGIA,
ATXANDIETA**

 4,16 €
4,62 €

**KOMUNEKO
PAPERA [EKO]**

 1,28 €
1,43 €

ARDI GAZTA ONDUA

 8,10 €
9,00 €

**TOMATE FRIJITUA
[EKO]**

 1,74 €
1,94 €

 1,40 €
1,56 €

ERREMOLATXA [EKO]

**HERRIGOIA
ARDOA [EKO]**

 4,46 €
4,96 €

**KUIATXO
LANDAREAK [EKO]**

 3,34 €
3,72 €

BABAK [EKO]

 3,16 €
3,51 €

**GARI-ZAINZURIAK
[EKO]**

 1,92 €
2,13 €

EUSKAL PASTELA

 8,10 €
9,00 €

KUIATXOAK [EKO]

 2,00 €
2,22 €

**Egin eskaera igandea baino lehen eta ostiralean
etxean bertan jasoko duzu zure saskia**

#BizitzekoFaktoria
#ElikatzeFaktoria

AIARALDEA EKINTZEN
**FAK
TO-
RIA**

elkarrizketa

“Ez naiz sekula polizia sentitu”

BASILIO GARCIA MAYO (Leon, 1958) SEI URTERE KIN ETORRI ZEN LAUDIORA BIZITZERA, ETA HAMARKADA UGARI EMAN DITU AMURRION UDALTZAIN GISA LAN EGITEN. IRAGAN ASTEKO OSTEGUNEAN ERRETIRATU ZEN.

Testua **Txabi Alvarado Bañares**

Duela ia bi aste erretiratu zinen. Nolakoa izan zen agurra?

Gaueko hamaiketan atera nintzen lanetik, normaltasun osoz. Jendea leihoetan zegoen eta agurtzen hasi zen, eta txalotzen batzuk. Harrituta geratu nintzen, ez nuelako espero. Bukatzea espero nuen, amaitzea eta kitto. Gero, etxera iristean WhatsApp bidez jasotako mezuena ere izugarria izan zen. Nik ez daukat Facebookik, baina alabak badauka eta bertatik iristen ziren mezuak pasatu zizkidan. Ez dut inoiz ahaztuko.

Zure ibilbide profesional gehiena Amurrioko udaltzaingisa eman duzu, baina aurretik beste lan batzuetan aritu zinen, ez?

Nik ardoa egin eta kudeatzen zuen enpresa batean egiten nuen lan, “Ardau” gisa ezagutzen zena. Aretan zegoen, gaur egun Iza eta Onieva dauden tokitik gertu.

Rumasak hartu zuen eta pribatizatu egin zen. Oso gatazkatsua izan zen gure itxiera, jabea kartzelara sartzen amaitu genuen. Langabezian amaitu nuen. Etxea erosi berri nuen, eta egoera ekonomiko nahiko larrian geunden. Orduan ikusi nuen bi lanpostu eskaintzen zirela Amurrion. Zalan-tza handiak izan nituen, nik ez nuelako nire burua polizia gisa ikusten. Baina azkenean aurkeztu, eta lana lortu nuen. Garai hartan hemen ez zegoen Ertzaintzaren presentziarik. Handik hiru urtera iritsi ziren, eta sei udaltzainetako lauri beste lanpostu batzuetara joatea proposatu ziguten orduan, uste zutelako jada ez zirela horrenbeste udaltzain behar.

San Jose eskolako atezainak lana eskuratu zuen Eusko Jaurlaritzan, eta bere postua libre geratu zen, eta horra joan nintzen ni. 14 urte igaro nituen bertan, nire bizitza profesionaleko onenak. Amurrion ni oso gustura egon naiz beti, baina San Jose aparteko auzoa da niretzat. Ni beti izan naiz Ugarte auzokoa, orain Arrañon bizi naizen arren, eta oso identifikatuta sentitu izan naiz San Joserekin, bi auzoak oso antzekoak direlako: etorkinen herriak, xumeak... langileen auzoak.

Eskola txikia zen eta harreman estua genuen ikasle, guraso zein gainontzeko bizilagunekin, auzoarekin, oro har. Oso gustura egon nintzen bertan.

Denetarik egiten nuen: hondatzen ziren gauzak konpondu, eskolaz kanpoko ekintzak kudeatu, mota guztietako irteerak antolatu... bizpahiru futbito taldez ere ardu-

ratzen nintzen. Klaseekin zerikusi zuzena ez zuten gauza horiek hartzen nituen nire gain. Eskola oso errotua zegoen auzoan, eta baita ni ere.

Baina gero udaltzain gehiagoren beharra sortu zen, eta gu legalki oraindik udaltzainak ginenez, gure lanpostu zaharretara itzularazi gintuzten, 2006. urtean. Behartu egin gintuztelako, bestela nik atezain moduan jarraituko nuke. Udaltzaingoan emandako lehen urtea nahiko gogorra egin zitzaidan, baina gero lortu nuen egoera berrira moldatzea, eta bertan ere oso gustura egon naiz.

“Aldatzen ari da udaltzainen izaera, baina ez nik nahiko nukeen norabidean. Ertzain eta udaltzain izateko deialdi berdinak egin dituzte, eta hori akats izugarria da nire ustez”

Asko aldatu da Udaltzaingoa azken hamarkadetan?

Bai. Gure hasierako izaera aguzilarena zen, udaltzainarena baino. Baina aldaketa ez da soilik Amurrion eman, Euskal Herriko beste tokietan ere jazo dela esango nuke. Aldatzen ari da udaltzainen izaera, eta ez nik nahiko nukeen norabidean. Gu hurbilago geunden aguzil izateetik, udaltzainak baginen ere. Orain geroz eta poliziago izaten ari gara. Berez, ertzain eta udaltzain izateko deialdi berdinak egin dituzte, eta hori akats izugarria da nire ustez. Deialdia eta azterketak berdinak dira, eta herriarekiko lotura galtzea dakar horrek. Baina tira, agintzen dutenek horrela egitea erabaki dute.

Hau beti komentatu dut udaltzean eta bestelako erakundeetan: gaur egun olinpiadetara joan daitezkeen oposatzaileak eskatzen dira. Kirol proba apartak egiten dituzte, eta gai dira zirkulazio-

elkarriketa

kodea hasieratik amaierara irakurri eta buruz ikasteko. Baina jendearekiko hurbiltasuna galtzen ari da.

Azpiegituretan ikusi daiteke hori. Geroz eta manpara gehiago jartzen dira, jendearengandik urruntzeko. Autoetako kristalak ere tindatzen dira. Segurtasuna jartzen da aitzakia moduan, baina nik ez dut inoiz bat egin horrekin. Kontrakoa egin dut beti, txirrindulaz joan izan naiz toki batetik bestera.

Kontrako efektua sortzen du horrek: jendeak kaletik gelditzen zaitu, euren kezka zuri jakinarazteko. Oso ibilgailu praktikoa da udaltzainen eginbeharretarako. Toki batzuetara azkarrago iristen nintzen bizikletaz kotxez baino, nahi duzun tokitik sartu zaitezkeelako.

Hori galtzen ari da, ibili ere geroz eta gutxiago egiten da. Kontrako norabidean goaz. Janzerak ere markatzen du: geroz eta tramankulu gehiago jartzen dizkigute soinean. Adibidez, fisikoki aparta ez den baina jendearekin hitz egiteko gaitasuna duen pertsona bat oso polizia edo udaltzain ona izan daiteke niretzat. Baina beste profil bat bilatzen da orain.

Nire ustez, lotura handiagoa izan beharko genuke arlo sozialarekin, nik asko lan egin dut eurekin. Arlo horretako ardura-dunek eurengana iristen diren arazoak ikusten dituzte, baina guk horraino iristen ez direnak ikusten ditugu, kalean gaudelako egun osoan. Hartu-eman hori oso garrantzitsua da herritarrei laguntzeko.

Nolakoa izan beharko luke, beraz, udaltzain ereduak?

Bilbo bezalako hiri handi batean ezberdina izango da, baina Amurrio bezalako herri txiki batean jendearengandik ahalik eta hurbilen egon beharko ginateke. Egia da legea bete eta betearazi behar dugula, baina gizatasunez, umiltasunez eta hurbiltasunez egin behar dugu. Nik beti pentsatu dut, udaltzainak ez ezik, langile publikoak ere bagarela. Jende xumearen azken euskarria gara. Guregana jotzen dutenek laguntza eta babesa jaso behar dute bueltan, duten problema konpondu edo landu ahal izateko. Boterea edo dirua duenak edonon topatu ditzake bere arazoak konpontzeko baliabideak, baina beste batzuk ez dute ezer. Eta uste dut, nahi badugu, gure lanpostuak ematen digula aukera jende horri izugarri laguntzeko: etorkinei, emakumeei, kalean

bizi direnei... Baztertuenak izan diren pertsonekin oso harreman ona izan dut, eta horretaz harro sentitzen naiz. Harreman ona izan dut etorkinekin edota magrebtarrekin, adibidez. Kasu batzuetan eurengana jo dut laguntza eske.

“Espresuki eskatu nuen armarik ez eramateko baimena, baina ukatu zidaten”

Etxegabeei ere lagundu diezu.

Hiru pertsonari lagundu genien aspaldi, hainbat garaitan. Urteak zeramatzen Amurrio eta kalean zeuden, bizitzako hainbat arazo medio. Eurekin harreman-tzen joan nintzen eta laguntza emateari ekin nion, kaletik ateratezen, eskubidea zeukatelako hortik ateratzeko.

“Nahi badugu, gure lanpostuak baliabide ugari ematen dizkigu jende xumeari asko lagundu ahal izateko”

“San Jose auzoko eskolako atezain gisa igaro nituen 14 urteak izan dira nire lan-bizitzako onenak”

Hasieran eurek ez zuten egoki ikusi. Gizarte arloko bileretara lagundu behar izan genituen. Lanbidera joaten nintzen eurekin,

eta eskaera zein gutunak idazten nizkien. Arartekora ere jo genuen... baina lortu genuen kaletik ateratzeko eta orain nahiko duin bizi dira. Udaltzaingisa egin daitezkeen lanak dira horiek, harro egoteko modukoak.

Baina, aipatu duzunez, legea betearazi behar duzue. Ez al da kontraesanik sortzen?

Gauza bat esan behar dut: ni ez naiz sekula polizia sentitu, lanpostu horretan 30 urte baino gehiago igaro ditudan arren. Langile publiko bezala beti identifikatu naiz, baina polizia gisa ez. Isunen kasuan, ahal dela, saihesten saiatzen nintzen, jendearekin hitz eginez. Egia da batzuetan isuna jartzea beharrezkoa dela, ez dut hori ukatzen. Auto bat gaizki aparkatua badago gaizki aparkatua

dago mundu guztiarentzat. Baina kasu batzuetan jarri behar dituzun isunak pertsona baten soldata osoa dira. Nik ez dut figura isuna jarri edo ez jartzera mugatzen, askoz jardun zabalagoa da, nahi bada. Aukera franko daude egin-behar askoz gehiago burutzeko.

Urte hauetan guztietan zehar legea ez dut horrenbeste kontuan izan. Badakit legea errespetatu behar dela, baina pertsona kontuan izaten saiatu naiz beti. Saiatu behar gara aurrean dugunaren tokian jartzen. Batzuetan isuna jarri arren, errespetuz tratatu behar da jendea.

Laudioko udaltzain bati entzun nion behin poliziarik gabeko mundu batekin amesten zuela, baina ez zuela uste halakorik existitu zitekeenik.

Bat nator. Poliziarik gabeko

mundu bat, zoritxarrez, ez dut posible ikusten. Baina horrek ez du esan nahi polizia mota ezberdin bat existitu ezin daitekeenik. Are gehiago: ez da berdina udaltzain bat, ertzain bat edo beste polizia mota bat. Nik, adibidez, beti defendatu dut guk ez genukeela armarik eraman beharko. Hasieran ez generamatzen, eta gero behartu egin gintuzten. Nik espresuki eskatu nuen armarik ez eramateko baimena, baina ukatu zidaten. Armarik gabe hobeak garela uste dut.

Hala ere, gauza bat argi utzi nahi dut. Badakit nire lankide batzuek ez zutela bat egiten nire izaerarekin. Baina askatasunez aritzeko aukera izan dut beti, lankide zein nagusien partetik.

Aiaraldea.eus atarian dago ikusgai elkarriketa osoa.

errenta
2019 ARABA ÁLAVA
Zurekin online
En línea contigo

rentared

**Aurreratu zaitez aurrez
aurreko aitorpena eta egin zure
aitorpena etxeko ordenagailutik!**

**Egin ezazu zure
aitorpena online!**

Zure aitorpena egiteko modu
errazena eta azkarrena

Epea: **apirilaren 15etik aurrera**

Informazio gehiago hemen:

araba.eus

945 181 555

araba álava
foru aldundia diputación foral

kultura

“Filmeen grabaketan ahalik eta diru gutxien gastatzea da gure filosofia”

JAVIER GIL VALLE (Laudio, 1981) ESKUALDEKO LANTEGI BATEKO BEHARGINA DA, BAINA ZINEMAN HASI ZEN 2018AN. BERE KABUZ IKASI DU, BAINA AP-68 KOLEKTIBOAREN GAINERAKO LAGUNEN EKARPENAREKIN EGITEN DU AURRERA.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Noiz hasi zen zure harremana zinemarekin?

Berez, 2009an. Film laburra egin genuen lagunen artean eta apur bat baldarra izan zen. Ondo pasatzeko proiektua izan zen. Gogoak genituen eta egin genuen. Lana dela eta 2018ra arte ez nuen ezer egin berriro.

2018an, urtero bezala, Orbeko Etxean Jedi Galaktiko zinema jaialdia antolatu zen eta nik ere Star Wars sagaren fan-filma egin nuen etxeko jendearekin.

Hor hasi ginen gauza gehiago egiteko gogoekin eta izena ematen film laburren lehiaketetan.

Fan-film horrek efektu digital ugari du. Nola igaro zinen ezer ez egitetik horrelako pelikula egitera?

Finean, tutorialak baliatu nituen, orduak eta orduak eman nituen pelikula egiten, eta azkenean batu gara zinemaren alde ezberdinak gogoko dituen jendea: grabatzea, antzeztea, muntaketa egitea... eta guztion artean sortu dugu kolektiboa, AP-68. Elkarlana dugu oinarri.

Kolektiboan Laudioko, Gasteizko, eta Zaragozako jendea dago. Argentinako kide bat ere badago eta berarekin grabatu genuen “Navarra Tierra de cine” jaialdirako filma. Lehiaketa horretan publikoaren sari berezia irabazi genuen.

Sari gehiago jaso ditugu eta horrek zenbait ate ireki du. Horietako sari bat zinema ikastaroa zen Zaragozako Unibertsitatean eta Santi Ricek-kolektiboko kideetako batek- baliatu du. Aldi berean, horri esker jende gehiagorekin jarri gara harremanetan.

Zenbat film egin dituzue eta zenbat sari jaso dituzte?

Desencuentros izan zen lehenengoa. Lan horrekin hainbat jaialditako hautaketa ofizialean parte hartu dugu eta antzezle onenaren saria irabazi genuen Belchiteko zinema maratoin.

Gero beste pelikula bat grabatu genuen “Participa Meliés” jaialdian eta 600 film laburren artean epaimahaiaren aipamen berezia lortu genuen.

Lan horrek ere parte hartu du hainbat jaialditan ofizialki eta Almerian saria lortu genuen janzkera onena izateagatik. Zinema mutuko lana da, George Meliési egindako omenaldia, hain zuzen berak erabiltzen zituen teknika ugari baliatu genuen, baita zinema bera asmatu baino lehen existitzen zirenak; itzal txinatarrak, adibidez.

Belchitera itzuli ginen iaz eta bi pelikula egin genituen 24 ordutan, bakarra egin ordez. Biek lortu dute hautaketa ofiziala hainbat jaialditan. *Día de pesca* pelikularekin gizonezko antzezle onenaren saria irabazi genuen berriro.

Horrez gain, gidoi bat aurkeztu nuen “Navarra Tierra de cine” jaialdian: *El viaje de aitona*. 10 finalisten artean geratu ginen, 46 proiekturen artean. Horri esker grabatu genuen pelikula eta publikoak saritu gintuen lehiaketaren balioak modu onenean islatzeagatik. Film labur hori hainbat jaialditan hautatu dute, Argentinako bitan, besteak beste. Oraindik ez dira egin. Hortaz, ez dakigu zerbait irabazi dugun. Horietakobatean atzerriko filmerik onenaren atalean parte hartuko dugu.

Beste gidoi bat aurkeztu genuen “La Rioja es de cine” jaialdian. Hori bai, honetan 5 finalista soilik hartzen dituzte. Hautatu gintuzten eta martxoaren 13an hasi ginen grabatzen, baina alarma egoera hasi zen eta dena bertan behera utzi behar izan genuen.

Alarma egoera baino bi aste lehenago beste film labur bat grabatu genuen “Participa Meliés” jaialdiaren aurtengo edizioan parte hartzeko. Berrogeialdian ekoiztu dugu eta aurkeztu berri dugu. Aske da bere izenburua eta jaialdiaren webgunean ikusi eta bere alde bozkatu daiteke. Horrez gain, zenbait proiektu dugu buruan, baina koronabirusaren ondorioz bertan behera geratu dira. Jaialdi batzuk ez dira egingo eta beste batzuetan erabaki dugu guk ez parte hartzea, denbora faltagatik.

Horrela planteatu duzue hasieratik?

Ez, gauzak horrela atera dira. Erabakitzen genuen jaialdi batean parte hartzea eta behin bertan egonda, agertzen ziren arazoak konpontzen saiatzen ginen. Gehienok gure kabuz ikasi dugu eta apurka-apurka batu zaigu jendea irratian lan egin duena edo antzerkigintza ikasi duena.

Hori bai, AP-68 abiatu genuenok; Santi Ricek, June Delgadok eta hirurok, gure aldetik ikasi dugu. Uste dut Junek produkzioa ikasi zuela, baina duela 20 urte. Gure filosofia da ahalik eta diru gutxien gastatzea, eta dirua egonez gero, ondo inbertitzea. Zenbait filme egin dugu gasolinako gastuen truke, norberak bere otordu dietak ordainduta. Ez da kosturik gabeko lana, baina gure asmoa da ahalik eta gehien egitea ahalik eta gutxienearekin.

Elkarrizketa osoa Aiaraldea.eus atarian ikusgai.

“Diru-laguntzak eskuratzea galarazten digute zalantzaz beteriko etorkizunaren aurrean”

Soinu teknikariek oharra atera dute euren egoera salatzeko. Txindoki

Testua
Izar Mendiguren Cosgaya

Eusko Jaurlaritzak eta Espainiako Estatuko laguntzak iruzurak direla salatu dute Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako teknikari autonomoek.

Sektoreak erakundeen "erabateko utzikeria" kritikatu du, eta antolatzeari ekin diote: "Ikuskizunetako teknikariak izan ginen lehenak lana eteten, eta azkenak izango gara eszenara itzultzen". Egoitz Palacios amurriarrak egin du bat, besteak beste, dinamika-ekin: "Ikus-entzunezko sektoreko enpresen jarduera-kantitatearen menpe gaude. Haien plantillak errendimendu batean daudenean itzuliko gara agertokietara. Baina nola biziraun ordura arte? Zer nolako laguntza jasoko dugu larrialdi egoera aurretik, diru sarre-rik gabe gure egoerak larrialdizkoa izaten jarraitzen badu?".

Oharrean erantsi dutenez, prekarietatea da nagusi foku eta bozgorailuen atzeko langileengan. Asteburu eta gauetako 16 orduko lanaldi amaigabeak jarri dituzte adibidetzat. Izan ere, ez dute hitzarmen kolektiborik, eta "urtean BEZ eta PFEZ zergez gain, gutxienez 3.400 ordaindu behar iza-

ten dituzte autonomoen kuotagatik. "Beharrian hutsagatik izan behar gara autonomo", argitu dute.

Konponbidea, urruti

Baztertuta eta engainatuta. Hala sentitzen dira sektoreko beharginak, Palaciosen aburuz: "Abandonatuta eta engainatuta sentitzen garela salatu nahi dugu". Informazio zuzena eta babesa jasotzeko beharra dute, azpimarratu duenez. "Baieztapenak ez dira batera itxaropentsuak, babes eta konponbide ezaren aurrean 2021eko udazkenaz ari gara", dio.

Eusko Jaurlaritzak kulturara laguntza berri bat bideratu du. Ez da aski izango, ordea, soinu teknikarien iritziz: "Gure isiltasuna ez da erosten Eusko Jaurlaritzak kulturari emango dion laguntza barregarriarekin. 2.5 milioikoa da, eta ez da bateragarria mundu guztiak eskatu duen Espainiako Gobernuak aurretik ateratakoarekin, oso txikia delako eta pertsona gutxi eskuratu ahal izango dutelako azpikeriaz jositako diru-laguntza hori".

Hargatik, oinarriak aldatzeko eskatu dute, "ozen eta argi, 'eta gurekin zer?' esateko unea da".

Aiaran bizi den argazkilariak lana aurkeztu zuen emakumezkoentzako BAFFEST jaialdian eta finalera heldu da. Sari banaketa maiatzean egin behar zuten, baina alarma egoeraren ondorioz, urrian ebatziko dute emaitza.

Maied Urrutia BAFFEST argazki jaialdiko finalista

Testua
Aitor Aspuru Saez

Maied Urrutia BAFFEST argazki lehiaketako 5. edizioan egoteko hautatu dute. Aiara bizi den argazkilariak aurretik ere parte hartu du ekimenean eta duela 2 urte 20 lan onenen artean hautatu zuten berea.

Aurten, ordea, 8 finalisten artean egongo da Urrutiaren argazkia. Horren izenburua da *Neu 30 aldiz* eta egilearen hitzetan: "Proiektuaren helburua da adieraztea 30 urte betetzeak sortzen duen krisialdiak nola sentiarazten nauen. Horren bitartez, gazteria, nolabait, atzean uztean eta helduaroan guztiz sartzerakoan sumatzen den aldaketaren beldurra eta aldaketa horren aurreko erresistentziari buruz mintzatzen saiatu naiz, hau guztia, identitateari estu loturik dihoala".

Hasieran, maiatzean gauzatu behar zuten ekimena, 4tik 31ra, hain zuzen. Hala ere, COVID-19a dela medio, urriaren 1etik 31ra mugitu dituzte datak. Gainerako finalistak Maria Azkarate, Leire Zabaleta, Yone Estivariz, Maria Sanchez, Eider Moreno, Miren Barrena eta Ana Martin dira. Guztira, 55 lan jaso ditu antolakuntzak.

BAFFEST jaialdiak babesten ditu beren lana ezagutzera ematen ari diren emakume argazkilariak. EAEko artistak izan behar

Neu 30 aldiz da argazkiaren izenburua. Maied Urrutia

dira eta euren lanak Barakaldon erakusten dituzte, euskarri handiak baliatuta. Irabazleak 2021ko edizioan bakarkako erakusketa izango du eta 300 euroko saria jasoko du.

“Kultur barikuak” egitasmoa abiatu dute berriz Orozkon

Testua
Julen Solaun Martinez

Kultur Barikuak ekimenarekin abiatu zuen urtea Orozko Udalak. Neguan zenbait solasaldi eta kontzertu egin dituzte, baina udaberriko egitaraua bete-betean oztopatu du koronabirusak. Hala, tarte batez alboratu behar izan dituzte jarduerak, Zuriñe Urkijo Arbaiza kultura zinegotziak Aiara aldea komunikabideari azaldu dionez:

"Kultur Barikuen formatua aldatu behar izan dugu. Bertsozale Elkartearen bidez martxo-ko saioa moldatzeko proposamena egin ziguten".

Villabonan grabatu dute bertso saioa eta ostiralean emitituko dute 19:30ean, www.bertsoa.eus atarian. Begoñe Olabarria Astobiza orozkoarra izango da gai-jartzailea eta Oihana Iguaran, Onintza Enbeita zein Alaia Martin bertsolariak arituko dira kantuan. Martxoaren 13an Oroz-

koko Donibane aretoan zuten lotua hitzordua eta Lankuren bidez eskainiko dute ikuskizuna: "Orozko saioa Euskal Herri osoan ikusiko da".

"Fase eta neurrien arabera egokituko ditugu aforoa eta beharrezko neurriak", zehaztu du Urkijo Arbaizak. Perkusio kontzertu didaktikoa izango da ekaineko ekintza. Tailerraren zehaztasunak hilabete hasieran jakinaraziko dituzte, aurreratu duenez.

Aiaraldeko euskararen historia

VII. Atala: Euskararen galera
Astobitzza eta Lezaman

AKETZA MERINO
Historialaria

Astobitzza inguruko egoera linguistikoak eztabaida oparoa sortu zuen. Astobitzako elizako liburuetan 1836ko heriotza-agiri bat dago, zeinaren arabera Altube-ko baserri batean hiltzorian zegoen gizon batek euskaraz esan zituen azken hitzak eta, apaizak ulertzen ez zionez, itzultzaile jardun zen herriko gizon bat. Hemen dauzkagu euskaldun elebakarra (gipuzkoarra), erdaldun elebakarra (Zuiako Markin-jaioa) eta elebidun bat, Astobitzako Juan José Lezameta. Nola interpreta dezakegu egoera hau? R. Arbosak dio apaizak euskararik jakin gabe bete zeza-keela berelana; J. Iturrateren ustez, nahiz eta euskara ezaguna izan, gaztelania zen hizkuntza nagusia eta apaiza gaztelaniaz erlazionatzen zen eliztarrekin. Besteen iritziak bilduta, Ibisatek uste du eliztarrek apaizaren gaztelania ulertzen zutela, elebidunak izango zirelako.

Kontuan hartu behar da Altube, Ugazi, Urkillo eta Ziorragako baserri asko Astobitzako parrokiako eliztarrak zirela, nahiz eta Zuia eta Urkabustaizeko udaletan egon. Baserri horietan, gipuzkoarrak eta ondorengoak bizi ziren. Beraz, gizon honen kasua ezin zen bakar-za izan; euskaldun elebakar asko hilko ziren Astobitzan, baina elizako agiritan ez da antzeko gertaerarik agertzen. Kasualitate hutsa?

1862an honako hau jaso zen: “Cree Epalza que en el pequeñísimo pueblo de Astobiza no se habla el bascuence, porque aun a principios de este siglo tenían un Párroco que no entendía de este idioma. Como ese pueblo está al pie del monte Altube, donde los veranos acude una multitud de carboneros, ya vizcainos, ya guipuzcoanos, algu-

nos de estos de tarde en tarde casan allí, y acaso alguno que otro individuo de esa familia podrá usar el bascuence, pero fuera de aquí nadie”. Urte ber-ean, Jose Larreak idatzi zuen Astobitzak 15 etxe zituela gutxi gorabehera eta horietan gaztelaniaz hitz egiten zutela euskaraz baino gehiago, baina parrokia moduan euskaldunak gehiago izango zirela, gipuzkoarren eraginagatik.

1920 urteko Bilboko erroldatik hartutako datuak bat datoz honekin, gehienbat. 14 astobitzar agertzen dira erroldan baina, elizako agiriak aztertu ostean, horietariko 6 Altube-koak zirela esan dezakegu. Astobitzako euskaldun gazteena

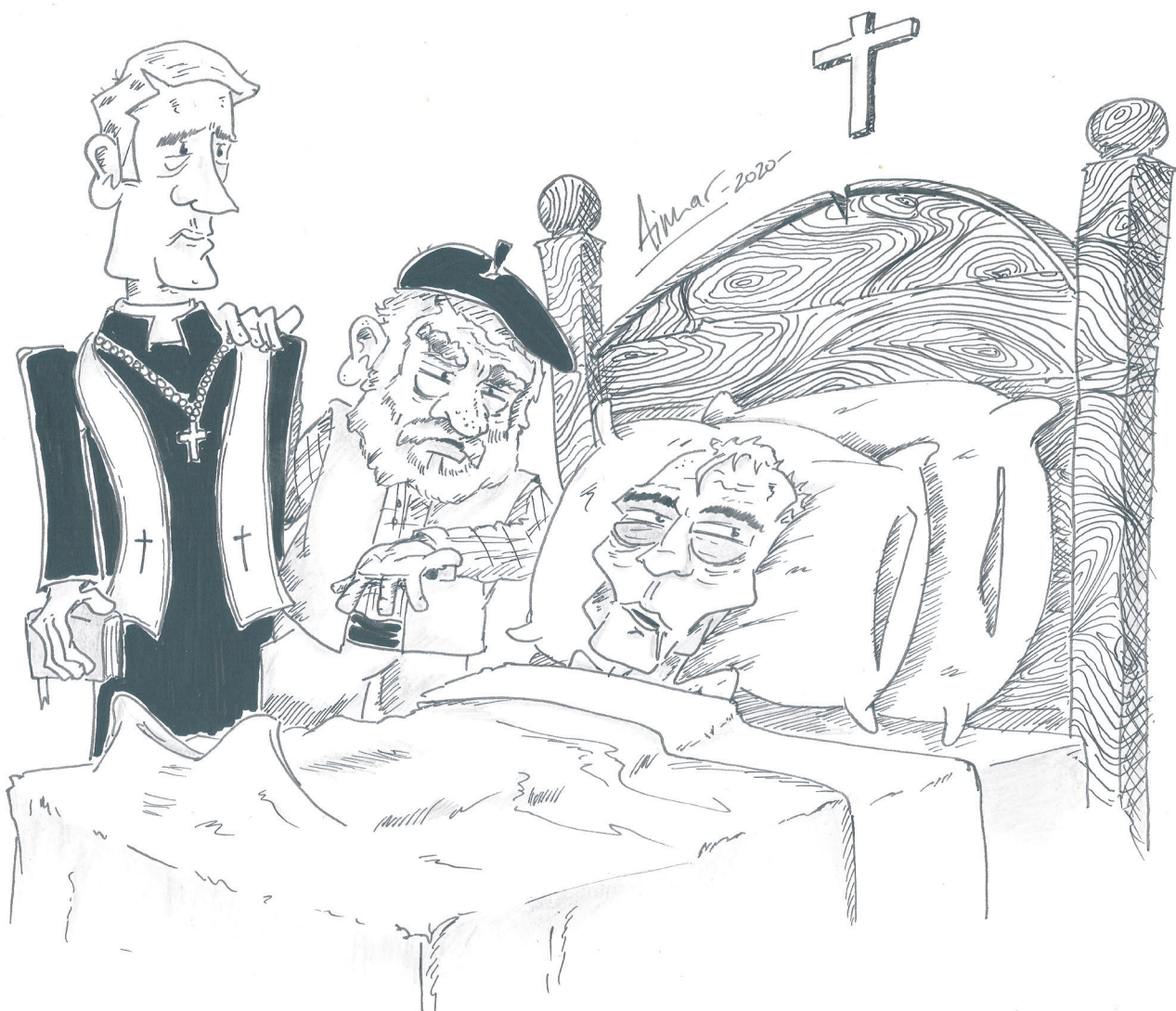
1880. urtean jaio zen Ziorragako auzoan, baina 60ko hamarkadan jaiotako batzuek ez zekiten euskara eta gauza bera gertatzen da Altuben, Inoson edo Ugazin sortutakoekin. Beraz, Astobitzan eta inguruan, 1850. urterako euskara atzera egiten ari zen nabarmen.

Zergertatzen da Lezaman? Lezamako euskararen osolekukotasun interesgarria daukagu Gure Izarra aldizkariko zenbaki bakar-ean, 1888ko urrian argitaratua. Ez du askorik balio euskaraz hitz egiten zen edo ez jakiteko, baina kontua da euskaraz idatzita dagoela. Dena den, Lekuonak Lezaman baserri euskaldun “bat edo beste” zeudel- idatzi zuen 1934an. Baina se-

guraski kanpotik etorritakoak izango ziren. Erroldako datuek erakusten dute urte horretan galdurik zegoela bertako euskara. 1920ko erroldan, Lezaman jaiotako 4 euskaldun aurkitu ditugu. Baina haien identitatea zehaztuz gero, ez dugu uste 60ko hamarkadan jaiotako bi euskaldunen euskaldun- tasuna bertokoa izango zenik. Bata, trenbideetako langile baten alaba zen; honen bi neba ere topatu ditugu erroldan, Urduñan jaioak, eta bakar-za zen euskalduna. Lezamako beste “euskalduna” 1920an bizi zen etxean denak agertzen ziren euskaldun, morroi karrantzar- rak barne, eta horrek susma- garri samarra dirudi.

Beraz, Lezama herriko bi euskaldunak 1840ko hamarkadan jaio ziren baina orduan euskara jada ez zen hizkuntza nagusia izango, erdaldun gehiago zeuden eta. Beste datu hau ere esanguratsua da: euskaldun baten neba gazteak, 2 urte geroago jaiotakoa, ez zekien euskararik. Beraz, euskararen galera- prozesua gutxienez Lehenengo Karlistadarekin batera hasi zen, agian lehenago.

Eta Larrinben? Bilboko erroldaren arabera herri honetatik joandako guztiak erdaldunak ziren, baina denak XIX. mende-ko bigarren zatian jaiotakoak ziren. Pentsatzekoa da Larrinben Lezamako garai bertuan hasi-ko zela euskara galtzen.

argazki galeria

Une gogoangarri ugari utzi dituzte aurtengo Otxomaio jaiek. Historiara igaroko dira, koronabirusaren krisiak festa ospatzeko ezohiko moduak bilatzera bultzatu dituelako hiritarrak.

Kaleak eta plazak balkoiekin ordezkatu dituzte, eta udaletxeko balkoia bilakatu da musika taldeentzako oholtza. Pandemiak pandemia, lau eguneko jai-giroaz gozatu dute urduñarrek.

Balkoi eta leihoetatik ospatu dira aurtengo otxomaioak

LAU EGUNeko EGITARAUa

Ostegunetik igandera arte luzatu ziren otxomaioak, maiatzaren 7tik 10era. Lau egun horietan zehar hainbat ekintza egin dira hirian. Musika eta dantzak protagonismo handia izan dute.

IRRATIA

Otxomaio irrateria izan da aurtengo jaien bizkarrezurra. Urduñarrek bertatik jarraitu ahal izan dituzte jaien nondik norako guztiak.

 Argazki eta bideo guztiak Aiaraldea.eus atarian ikusgai.

kirola

“Aldaketa handia izan da Bedarbidetik Araskira”

MARIA ESPARZA OLABUENAGA (Urduña, 2004) GASTEIZKO ARASKI TALDEKO JOKALARIA DA. HAINBAT URTEZ URDUÑAKO BEDARBIDE KLUBEAN ARITU OSTEAN, EUSKAL LIGAN JOKATU DU AMAITU BERRI DEN DENBORALDIA.

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Noiz hasi zinen saskibaloian jokatzeko?

Gutxi gorabehera 7 urterekin. Eskolara etorri ziren izena emateko paperekin eta lagun guztiok bete genituen.

Hori baino lehen etxeko kantxan jokatzeko nuen, lehengusua eta osabarekin. Ondo pasatzen nuen eta ikusten nuen jokaldiak ateratzen zitzaizkidala.

Bedarbiden egon nintzen 7 urtez jokatzeko eta aurtengo denboraldian Araskirekin hasi naiz.

Bedarbiden hasi zinenetik ikusi zenuen maila ona zenuela?

Ez, lantzen joan nintzen. Taldean entrenatzen nuen, baina baita nire kantxan eta lagunekin ere.

Nola adierazi zizun interesa Araskik?

Jokatu genuen Araskiren kontra Urduñan, frontoian, eta Araskiko koordinatzaileak hitz egin zuen nire entrenatzailearekin.

Ez ninduten aurretik ezagutzen, uneko erabakia izan zen. Bedarbiderekin hitz egin nuen eta klubean esan zidaten nire mesederako izango zela Araskira joatea.

Pena izugarria sortu zidan Bedarbide uzteak. Nire lagunek hor jarraitzen dute eta han ikasi dut dena saskibaloia buruz.

Gainera, Bedarbide Bizkaiko Ligan dagoenez eta Araski Euskal Ligan, ez dut euren aurka jokatu.

Nolakoa izan da aldaketa Bedarbidetik Araskira?

Handia. Esan bezala, Bedarbiderekin Bizkaian jokatzeko genuen bakarrik, baina Araskin Gipuzkoara edo Arabara ere jotzen dugu. Bidaia aldatu dira.

Taldekidetza ez nituen ezagutzen, baina oso ondo hartu naute, baita entrenatzaileak ere. Hortaz, primeran. Nabaritzen da maila hobea dela. Ariketa berak egin arren, erritmoa askoz biziagoa da. Hala ere, bestelako esperientziak ere izan ditut, Arabako eta Euskadiko Selekzioen teknifikazio saioetan parte hartu baitut.

Nolakoa izan da zure lehen urtea Euskal Ligan?

Pentsatzen nuen okerragoa izango zela. Askok jokatu dut eta ondo nago. Uste nuen minutu gutxiago izango nituela.

Zein da zure posizioa kantxan?

Hegalean jokatzeko dut. Nire ezaugarri nagusia da ez dudala beldurrik, berdin zait arerioak ni baino handiagoak izatea. Jaur-

tiketa ere hobetu dut. Lehiakorra naiz. Araskin ez zidaten ezer zehatzik eskatu heldu nintzenean, esan zidaten ni izaten saiatzeko eta hobetzeko. Nik ere nabaritu dut hobetu dudala, aukera ugari eman didate eta.

Zer gertatu da aurtengo denboraldiarekin?

Bukatu da. 3. postuan sailkatu gara eta Final Four-a jokatu behar genuen Espainiako Txapelketara joateko, baina bertan behera geratu da. Nik espero nuen irabaztea edo behintzat 2. geratzea hurrengo kanporaketarako sailkatzeko, hori baitzen gure helburua.

Hurrengo denboraldian Araskin jokatu nahiko zenuke?

Bai, baina oraindik ez didate proposatu, ez baitakite ezer. Hitz egin behar nuen entrenatzailearekin, baina denboraldi hau oso arraroa izan da. Ez dakit ezer.

“Final Four-a jokatu behar genuen Espainiako Txapelketara joateko, baina bertan behera geratu da”

Zuk uste duzu alarma egoerak zure garapenean eragina izan dezakeela?

Bai, sasoi fisikoa eta indarra galtzen dituzu ganoraz entrenatu gabe. Saia ninteke udan berriro hartzen, baina zaila izango da.

Koronabirusaren larrialdia baino lehen 3 egunez astero entrenatzen genuen eta partida bat genuen. Teknika eta indarra lantzen genituen. Etxean Zoom bidez egin ditugu prestaketa saioak. Esaten didate zer egin edo planninga ematen digute. Oso arraroa da, baloirik gabe egin behar baitugu dena.

Zein da zure asmoa etorkizunean saskibaloia dagokionez?

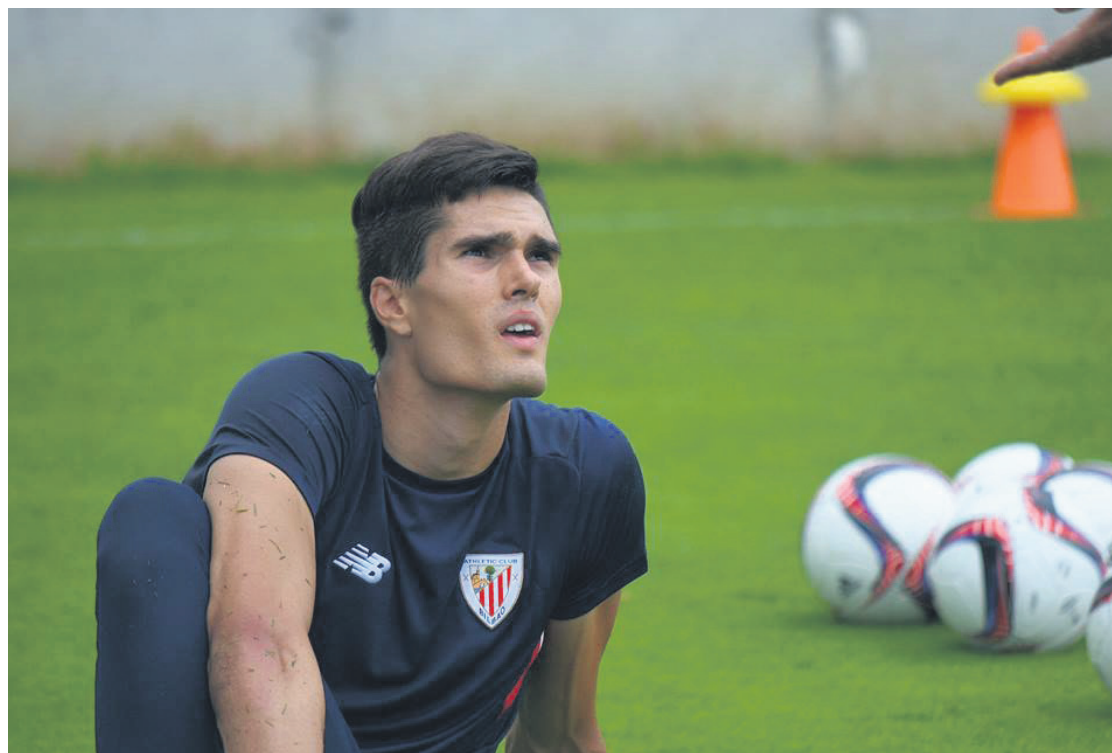
Nik jokatzeko jarraitu nahi dut eta goi mailara heltzea gogoko nuke, baina nire asmoa da jokatzeko jarraitzea eta ondo pasatzea. Hori ezin dit inork kendu, herriko taldean jokatu ahal dut, gogoko dudana egiten jarraitzeko.

Edonola ere, gaur egun Araskiko jokalaria, printzipioz, ez dira bizi kirolari esker.

FUTBOLA

Hodei Oleagak Athletic Clubarekin amaituko du denboraldia

Hodei Oleagak Athletic Clubean bukatuko du denboraldia Melillan egon ostean. **Juanfer Oleaga**

Testua
Aitor Aspuru Saez

Hodei Oleaga Laudioko atezainak hilabete hasieran igaro zituen COVID-19 birusa diagnostikatzeko probak Lezaman. Berez, Athletic Clubeko 29 jokalaririk izan ziren aztertutak; lehen taldeko

guztiak eta filialeko beste 4, Hodei Oleaga azken horien artean.

Hodei Oleagak Melillan jokatu du denboraldia 2. B mailan. Ia partida guztietan titularra izan da, baina bere taldeak ez duenez igoerako play-offak jokatzeko sailkapena eskuratu, Athletic Clubak amaitutzat eman du

bere lagapena eta Bilboko diziplinara itzuli da.

Athletic Clubean bi aukera izango ditu. Alde batetik, filialean geratu, 2. A mailara igotzeko kanporaketa jokatu baitu taldeak, edo Athletic Clubaren 3. atezaina izan denboraldia bukatu arte.

PILOTA

Orozkoko pilotalekuak itxita jarraituko du momentuz

Testua
Julen Solaun Martinez

Ezingo da Orozkoko pilotaleku estalia erabili momentuz, Olgetan Euskal Pilota elkarteak han kirolari federatuentzako entrenamenduak egiteko baimena eskatu duen arren.

Udalak ohar batean adierazi du entrenamenduak soilik aire zabalean egin ahalko direla momentuz, Espainiako Gobernuaren aginduaren esanetan. Hor-taz, kirolariak "espazio naturala" entrenatu beharko dute.

Gauzak hala, Orozkoko pilotalekuak gutxieneko baldintzak betetzen ez dituenet, itxi-

Frontoian jokatutako partidu baten irudia. **Mikel Isusi**

ta jarraituko du momentuz. Era berean, tokiko erakundeko arduradunek gogoratu dute mo-

mentu honetan "ahalegin guztiek pandemia kontrolatzera jo behar dutela".

ATLETISMOA

Urriaren 18ra atzeratu dute Laudioko Josito Memoriala lasterketa

Ekainean izan ohi da zita, baina urrira atzeratuko dute aurtan. **Aiaraldea.eus**

Testua
Julen Solaun Martinez

Ekainaren 7an egitekoa zen Jose Manuel Fernandez Arza "Josito" omentzeko herri lasterketa. Zortzigarren edizioa izango da aurtengoa, eta ekainean beharrean urrian gauzatuko dute, Alberto Talledo antolatzaileak Aiaraaldea komunikabideari adierazi dionez: "Ez dago bermatuta ekaina-

ren 7an gune berdinetan horrenbeste jende elkartzeko aukera".

700 lasterkarirentzat dago prestatuta proba, eta izen-ematea abian zegoen, atzeratzeko erabakia hartu behar izan duten: "Jendeak pandemiari beldurra dio eta apuntatzeari utzi dio". Hala ere, aldaketarekin ekimenari eutsi diote, "izen-ematea zabalik mantenduko dugu urriak 16 arte".

TRAILA

Bideoa egingo du Mendiko Lagunakek, mendizaleen irudiekin

Testua
Julen Solaun Martinez

Bideoa plazaratuko du Mendiko Lagunak taldeak mendiza-

leek mendien tontorretan egun hauetan eginiko argazkiekin. Bi hilabeteko konfinamenduaren ostean kirola egiteko aukera da goela ospatu nahi dute horrela.

argazki erreportajea

10. postua erdietsi zuten Paul Basabe eta Kontxi Muñoz aiaraldearrek Desert Trophy Panda Edition lasterketan. Otsailaren erdialdean izan zen norgehiagoka Marokon. Parte

hartzaileek 4.000 kilometroko ibilbidea egin zuten, zazpi etapatan banatuta. Lortutako emaitzarekin pozik geratu da eskualdeko bikotea.

Bi aiaraldear 10. postuan Desert Trophy Panda Editionen

Testua **Aitor Aspuru Saez**

Paul Basabe eta Kontxi Muñoz Pandemia Raid taldeko kideak Marokora joan ziren otsailaren erdialdean Desert Trophy Panda Edition lasterketan parte hartzeko. Basabek bazuen esperientzia proba horretan, baina Kontxi Muñozen lehen aldia izan zen eta itzultzeko gogoz bukatu zuen proba.

Aiaraldeko bikoteak 10. postua eskuratzea lortu zuen, baina uste dute sailkapen hobea lortzeko aukera izango luketela zigor sistema ondo menderatu izan balute: “Nahiz eta batzuetan 5. sartu helmugan, gero 11. geunden sailkapenean”.

Guztira 9 eguneko abentura izan zen. Otsailaren 15ean abiatu zuten Granadan, eta antolakuntzak autoaren ziurtapen guztiak egin ostean, Marokora jo zuten ferryan, Melilla helmuga izanik. Guztira, bidaia aintzat hartuta, ia 4.000 kilometroko ibilbidea osatu dute.

Desert Trophy Panda Edition rallyak 7 etapa izan zituen eta “batzuk besteak baino luzeagoak izan ziren, batzuetan helburua koordinatuak topatzea baitzen” argitu du Basabek.

Kontxi Muñozen lehen lasterketa izanda ere, emakumea irrikan dago esperientzia errepikatzeko: “Oso pozik bueltatu naiz. Adrenalina, tentsioa, lehiakor-

tasuna, paisaia ugari -Atlas mendia, basamortuak...-, denbora bete beharra... hori guztia koktel izugarria izan da”.

Nolabait, Paul Basaberentzat ere erronka berezia izan da: “beste edizioetan taldeka joan gara eta hor elkarlana eta elkartasuna dira ardatz. Norbaitek arazoak baditu, guztiok gelditzen gara laguntzeko. Aurten, ordea, Kontxi eta biok joan gara bakarrik eta lehian egotea izan da asmoa. Azken etapan 4. izan ginen, adibidez”.

Bikoteak nabarmendu du ez dutela arazo tekniko handirik izan, autoaren mekanika zaindu baitute. Gainera, biek bete dituzte egin beharreko lanak; gidatzea eta nabigazioa zuzentzea.

Edonola ere, lehiarako ez ezik, elkartasunerako tarte ere izan dute, hainbat material banatu baitute: “Topatzen genituen herrixketan jostailuak, betaurrekoak, koadernoak edota oineta-koak uzten genituen eta 4. etapan zenbait parte-hartzaileekin eskola materiala laga genuen ikastetxe batean”.

COVID-19aren alarma egoera dela eta, antzeko hainbat proba -Panda Raida, adibidez- bertan behera geratu dira. Beraz, Paul Basabek eta Kontxi Muñozek uste dute zorionekoak izan direla. Hala ere, jadanik hurrengo urteko ediziora so jarri dira eta taldeka joatea gogoko luketela iragarri dute.

argazki erreportajea

elkarlan asesores

2019
Errenta-aitorpena.

www.elkarlanasesoria.com

Zure aitorpena esku onetan.
30 urte enpresei eta partikularrei
aholkularitza fiskala ematen.

ZAZPI ETAPA

Zazpi etapa izan ditu lasterketak. Guztira 4.000 kilometroko ibilbidea osatu dute bi aiaraldearrek, eta etapa batzuetan lehenbiziko postuetan geratu dira.
Argazkiak: Desert Trophy Panda Edition

Lamuza, 12 · **LAUDIO**
Tel. 94 672 74 28

Foru Kalea, 2 · **AMURRIO**
Tel. 945 39 33 51

Torre de Ugao, 12. **UGAO**
Tel. 94 603 91 65

argazki galeria

Dozenaka haur, gazte eta helduk parte hartu dute Aiaraldea hedabideak konfinamenduan antolatutako marrazki lehiaketetan. Bozketa bidez ebatzi dira irabazleak. Haurrek Zizki

Mizki jolas parkerako sarrerak jasoko dituzte. Gazte eta helduen kategoriako irabazleak, aldiz, Aiaraldea hedabideko motxila eta bere marrazkia kartoi-luman inprimatuta jasoko ditu.

Marrazki lehiaketan irabazleak, hemen ikusgai

GAZTE ETA HELDUEN LEHIAKETA

Beñat Burgoak irabazi du Aiaraldeko gazte eta helduentzako marrazki lehiaketa.

8-12 URTEKO KATEGORIA

Aiora Souto Gomarak irabazi du haurrentzako lehiaketan 9-12 urte bitartekoan artean, 15 botorekin.

5-12 URTEKO KATEGORIA

Rayhan Bouazzati izan da garaile 5-8 urte bitartekoan artean, 339 botorekin.

0-4 URTEKO KATEGORIA

Maule Garcia gailendu da Haurrentzako Marrazki Lehiaketaren 0-4 urteko kategorian, 96 botorekin.

herriko plaza

Idatzi zure mezua eta bidali argazkia agurrak@aiaraldea.eus helbidera eta Aiaraldea.eus atarian plazaratuko dugu. Ekainaren 3an argitaratuko da hamabostekariaren hurrengo zenbakia.

Paul
Mila kilo zorion gure sagutxu maitea! Jarraitu hain zoriontsu izaten eta ingurukoengan barre eta algarak sorrarazten!

Nerea eta Gotzon

Aimar
Zorionak Aimar! Oso ondo pasa zure urtebetetzean! Muxu handi bat!

Familia

Naia
Zorionak laztana! Besarkatu, musukatu eta ospatu elkarrekin irrikan gaude zuk merezi duzulako. Maite zaitugu!

Periko eta Maripaz

Alma
Zorionak alma zure gurasoen eta senideen partetik!

Familia

BIDALI ZURE ZORION AGURRA!

Denborapasak

ERRAZA

		5		7	4		6	
4	2							7
	8	1	3	6	2			4
1				3	6	7	9	
	6				8			1
		8	4				2	
						3		6
8				5				9
6		7		8				5

				4				6
			6	5	8	3		2
6			3		1			
2					4			7
3			7	2		4		9
		4	1		6			
1		9				7		
7		6			2		3	5
5	4				9		2	

ZAILA

			6			8		
			5		7	4	9	6
	3			5			4	7
		4			5	7		9
				2	3			8
5								
6	8	2				5		
3					1	2		
				6	4			7

								3
	6	5			2			9
	2				7	5	1	
2			4	6	8	9		5
	7		2					6
					5			4
				3	6		9	
3	5	9		2				7
	4			7				

SOLUZIOAK

Sudoku, hitz-gurutzatu eta hitz gezidunen soluzioak webgunean ikusgai: <http://www.aiaraldea.eus/users/denborapasak>

Elkarlanean dihardugu.

Pertsonen bizitzak hobetzen ditugu.

Garapenerako lankidetzarako euskal eragileak.

GARAPENERAKO LANKIDETZAREN EUSKAL AGENTZIA
AGENCIA VASCA DE COOPERACIÓN PARA EL DESARROLLO

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

H)ABIAN
GOIERRE ELKARLANERAKO ERAGILEAK
ESTRATEGIA DE EDUCACIÓN PARA LA TRANSFORMACIÓN SOCIAL

EUSKAL FUNDACIOAK

EUSKAL GOIERRI KORDINAKUNDA
COORDINADORA DE ONG EUSKADI

IRAKURKETA GUNEA

GOIKOAK ETA BEHEKOAK

Idazlea: Paloma Valdivia

Editoriala: Kalandraka

Adina: 5 urtetik gora

Bi mundu, denak berdinak, baina goikoak uste dute behekoak ezberdinak direla eta behekoak uste dute goikoak ezberdinak direla. Mundua deskribatzeko modu interesgarria aurkezten digu Paloma Valdiviak ipuin labur honetan.

IRRIKAREN DISTIRA

Idazlea: Antton Kazabon

Editoriala: Pamiela

Adina: Gazteak

Gazteei zuzendutako olerki liburua da.

Maitasuna, bizitzako egoera ilunak eta bestelako gorabeherak kontatzen ditu hainbat olerki txikitan. Irakurtzeko erraza den liburua da.

JOLAS GUNEA

TERTANGAKO HAUR PARKEA

LEKUA: Tertanga (Araba)

AZALPENA: Tertangak aukera ugari eskaintzen ditu haurrekin jolasteko: errota zaharraren ingurua, bainatzeko lakua eta eskola zaharretan kokatzen den haur parkea.

Parke hori 2015ean haurrekin batera garatu zen parte hartze prozesu baten bidez. Eraikuntza ere auzolanean egin zen bi saioetan.

Moldaketa batzuk ere jasan ditu, haurrek horrela erabaki izan dutelako.

Inguruak, gainera, berdegune batzuk ditu eta frontoi bat bestelako jolas batzuk egiteko.

Askorik urrundu ezin garen garaiotan, aukera bikaina haurrekin arratsalde pasa egiteko.

JOLASA

ZER DA?: Kataluniako Grapat artisau enpresak sortutako jostailu bat da. Haurrentzako izan daiteke baina baita gaztetxoentzako ere. Egurrez egin dago eta erabiltzen dituen koloranteak ere naturalak dira.

72 pieza dituen jostailua da, 12 kolore ezberdinetan banatuak.

ZERTARAKO? Jolas ugari egin daitezke jostailu honekin. Haur txikiak piezen ugartasunagatik, sartu eta atera jolasa egin ahalko dute. Gero, eskuen eta begien koordinazioa lantzeko (irakurtzeko eta idazteko beharrezkoa dena) piezak sartu daitezke bata bestearen barruan. Jolas sinbolikorako ere balio du, piezak ez baitira egituratuak eta, beraz, norbanakoaren imaginaziotik pasatzen den horretan bihurtu daitezke.

Haurra nagusiagoa denean eraikuntzak egiteko jostailu bikaina da eskaintzen dituen piezen aniztasunarengatik. Kolore eta forma ugari mundu txikiak egiteko aukera paregabea eskaintzen dute.

EROSTEKO? Sartu www.ekonomatua.eus helbidean eta zure etxera helduko da.

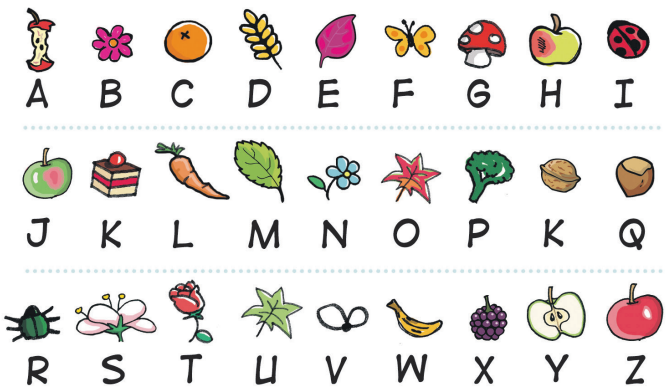
Engainariak

Zati hauetatik erdiak goiko irudi handitik hartuta daude eta beste erdiak engainariak dira, hau da, oso antzekoak izan arren, ez datoz bat irudi nagusiarekin. Identifika itzazu bost onak eta bost txarrak.

MEZUA

Poto barruko erlea oso pozik dagoela ematen du. Zer dio? Ipin iruditxo bakoitzaren azpian dagokion hizkia eta asmatuko duzu.

SOLUZIOAK

Engainariak

MEZUA

Argitaratzailea: Aiaraldea Kooperatiba Elkarte
Tirada: 10.000 ale.
Maiztasuna: Hamabostekaria
Lege gordailua: BI-1230-2013
Posta elektronikoa: egunkaria@aiaraldea.eus agenda@aiaraldea.eus agurrak@aiaraldea.eus
Publizitatea: publizitatea@komunika.eus
Tifnoa: 688 62 53 94
Helbidea: Nerbioi Kalea 12, behea. Laudio. Araba. 01400
Telefonoak: 94 656 85 54/688 62 59 00
Web-gunea: www.aiaraldea.eus
ERREDAKZIO OHARRA: Aiaraldea Aldizkariak ez du bere gain hartzen iritzi artikuluetan, zein egindako elkarriketetan adierazitakoaren erantzukizuna.
ESKER BEREZIAK BANATZAILE BOLUNTARIOEI: Xabier Ugalde Gulias, Jabi Asurmendi Sainz, Unai Llano Anda, Eider Solatxi, Alberto Martinez Gutierrez-Barquin, Ali Orue Del Valle, Garrastatxu Landaluze Okeranza, Genma Corbella Eguiluz, Unai Vicente Basterra, Estibaliz Bideguren Otaola, Aitor Fernandez de Pinedo, Endika Arribas Gulias, Eunat Molinuevo Olabarria eta Koldo Rodriguez

Kontra

Aiaraldetik mundura

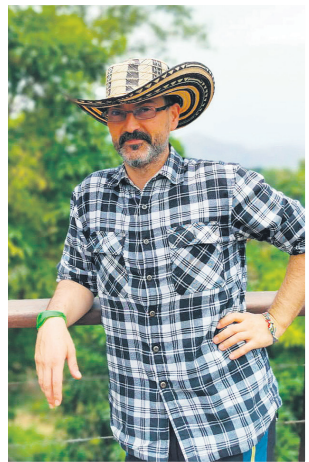
Mark Rowland

Pablo Iturburu Cabeza

JAIO TERRIA
LAUDIO (1978)

NON DAGO?
MINCA (KOLONBIA)

ZERGATIK?
PANDEMIAK BIDAIAZ HARRAPATU DU

“Kolonbiako Minca herrian nago konfinatuta”

Nola amaitu duzu Mincan?

Santa Martatik 14 kilometrora dagoen 2.000 biztanleko Minca herrian konfinatuta nago, Siembra Boutique Hostel ostatuan. 24 egunetarako oporretan etorri nintzen martxoaren 1ean. Lehenengo astean nire lagun mina, Xabi, bere emazte Amagoia eta bi ahizpak -Goizane eta Amalur- bisitatu nituen. Tenjon bizi dira, Bogotatik 35 kilometrora, eta Sutondo izeneko jatetxe "vasco mestizo" baten jabeak dira.

Bigarren astean iparraldera mugitu nintzen eta 5 eguneko trekking zoragarri bat egin nuen Galgutako Hirira (Ciudad Perdida). Ibilaldia bukatutakoan, koronabirusak nire lagun Gentzari hegan egitea eragotziz martxoaren 12an. Horren ostean, Guajirako basamortua ezagutzera joan nintzen 3 egunez.

Ordurako koronabirusaren berriak gero eta kezkarriagoak bihurtzen hasiak ziren. Guajiratik bueltan Palomino herri hip-

piean geratu nintzen bidaiak hausnartzeko. Arratsalde horretan polizia tabernak ixten hasi zen. Hurrengo egunean Minca etorri nintzen eta bi egun geroago, martxoaren 18an, konfinamendua hasi zen.

Nola bizitzen ari zara pandemia?

Momentuz urrutitik bizi izan dut. Mincan oraindik ez da kasurik egon. Hemen barruan luxuzko espetxe batekoa bezalako bizitza eroso esperimendatu dugu. 14 herrialdeko pertsonak gaude. 35 gara guztira, langileak eta beraien senideak gehitzen baditugu. Bestetik, familia eta lagunekin kontaktuan egon naiz WhatsApp eta Skype bidez.

Martxoak 24ean bueltatu behar nintzen. Horrek esan nahi du espero ez nituen gastu osagarriak sortzen ari naizela. Nahiz eta ostalua prezio erdian egon, egun ugari dira. Janaria oso kalitate onekoa da eta hur-

bil dagoen ibaira mugitu gaitzke. Osasun aldetik oso ondo sentitzen naiz eta hemengauden pertsonen artean oso harreman ona dago. Marrastu, irakurri, xakean jolastu, bideojokoekin gozatu, meditat, dantzatu, ur jautsia igeri egin, mangoak eta ahuakateak bildu eta, noizean behin, urtebetetze ospakizunekin primeran pasatu izan dugu.

Itxaropenez eta zuhurtziaz bizitzen ari naizen prozesua da. Denbora pasa ahala handitzen doa ezinegon, baina tunelaren amaieran argia ikusten hasia naiz.

Badakizu noiz itzuli ahalko zaren?

Ekainaren 7an dut hegaldia. Maiatzaren 25ean taxi pribatu batek ni eta lagun bat hemendik Bogotara eramango gaitu. Ni Xabiren etxera joango naiz eta han itxaron hegaldiaren eguna heldu arte. Maiatzaren 2an gobernuak aberri-ratze hegaldia egin zuen baina ez ninduten hautatu.

KOLONBIA

DESKRIBAPENA

32 departamentu desentralizatuk eta Bogota hiriburu-barrutiak

osatzen dute Kolonbia gaur egun. Errepublikak presidentzialista da.

AZALERA

1.142.748 kilometro koadro.

BIZTANLEAK

50,3 milioi biztanle.

HIZKUNTZA

Gaztelania da hizkuntza ofiziala, baina 65 hizkuntza koofizial daude.

BIRZIKLATZEAN AIREA GARBI MANTENTZEN LAGUNTZEN DUZU

BIRRIKEKIN PENTSATU

BIRZIKLATU

LATAK, BRIKAK, PLASTIKOZKO ONTZIAK

BIRZIKLATZEN DITUZUN PLASTIKOZKO 6 BOTILEKIN 10 MINUTU ARINTZEN DITUZU

AIARAKO KUADRILLA CUADRILLA DE AYALA

ecoembes

EGUNKARI HAU LAGUNTZEN DUTE:

**EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO**

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA